...РОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 45-дахи жэлээ гарана.

...УРЯАД ҮНЭН

...й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...9 (11647) | 1968 оной февралиин 27, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ТАБАН ЖЭЛЫЕ—БОЛЗОРҺОО УРИД!

...РҮҮШҮҮЛДЭ—УЛААН ТУГ

...I АССР-эй Министр-
... ба профсоюзай об-
...ай президиум рес-
...ютагай промышлен-
...коммунальна ажахын
... зоной ажаһуудалай
... хангалгын предприя-
...коллективүүдэй социа-
...ынэй үнгэрһэн жэлэй
...варталай дүн гаргаба.

...» гэжэ оёдолой нэгэ-
...торынь Т. З. Бур-
...организациин секретарь
..., профсоюзай фаб-
...лэгшэ К. П. Тимо-
...ынтэ Буряадай АССР-
...нүүдэй Соведэй ба
...едэй дамжуулгын
..., нэгэдэхи мүнгэн шан
... гэжэ тоггоогдобо.
...ын ажалшадай депу-
...городской Соведэй гүй-
сэдхэхэ комитедэй коммунальна ажахын таһагай автотранспэртна конторын (начальнигынь А. Г. Серкин, парторганизациин секретарь П. М. Иваненко, профсоюзай месткомой түрүүлэгшэ Е. Ф. Хостылев) коллектив хоёрдохи һуури эзэлбэ.

«Рембытприбор» комбинадай (директорынь Н. А. Малханов, парторганизациин секретарь В. И. Попов, профсоюзай месткомой түрүүлэгшэ А. Е. Аюров) болон Улаан-Үдын горкомхозой «Байгал» гостиницын (директорэйнь уялгые дүүргэгшэ Д. И. Албаев, парторганизациин секретарь Л. И. Воронцова, профсоюзай месткомой түрүүлэгшэ П. Б. Бадмаева) коллективүүд гурбадахи һуури эзэлжэ, мүрысөөндэ шалгарба.

...НДЭР УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

...совхозой таряашад ба
...нууд түсэбтэ табан
...дахи жэлдэ гектар
...центнер таряа хуряа-
...абанхай. Энэ уялгаяа
...бэелүүлхын тула совхо-
...ой отделениин онһо-
...һан звеногой хүдэл-
... механизаторнууд урэ-
... таряа һайн шанартай-
..., мартын 30 боло-
тор бэлэн болгохоор шиидээ юм.

Энэ звеногойхид үрэһэнэй таряа һайн шанартайгаар сагболзор соонь бэлдэе гэжэ аймагайнгаа ажахынуудай онһожоруулагдаһан бүхы звенонуудта нээмэл бэшэгээр хандаба. Нээмэл бэшэгынь партиин райкомой бюродо харагдажа һайшаагдаа.

Б. МАШКИНОВ
Түнхэнэй аймаг.

Слесарь-хабсаргагша Иван Гончар «Востокэнергомонтаж» трестын Улаан-Үдын хабсаргалгын участок соо түрүүлжэ ябана. Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ мүрысөөндэ оролсоһон энэ нүхэр январиин даабарие 167 процентдэ хүргэһэн байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иван Гончар.
П. БУРМАКИНАЙ фото.

АГРОНОМ—ГАЗАР ТАРЯАЛАНГАЙ ТЕХНОЛОГ

Промышленна предприятинуудта технологой зүбшөөлгүйгөөр ямаршье хүдэлмэри хэгдэдэггүй. Илангаяа тэндэ шэнэ гурим бэелүүлхэ гэбэл, технологой үгэ шиидхэхы үүргэтэй. Технологой үгэһэн заабарие хэншье хубилгаха эрхэгүй.

Хүдөө ажахыда эгээл нимэ эрхэтэй, үүргэтэй мэргэжэлтэд бии. Газар таряалан эрхилхэ талаар агроном сэхэ харюусалгатай. Агроном гээшэ газар таряалангай ёһотойл технолог.

Энэ хүндэтэй, харюусалга ехэтэй үүргээ дүүргэжэ шададаг, баян ургаса абахын тула үнэн сэдьхэлһээ оролдодог агрономууд республика доторнай олон. Жэлһээ жэлдэ һайн сортын, эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгэ ургуулжа абаха талаар Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой агроном Апполинария Харитоновна Копылова ехэ хүдэлмэри хэдэг. Тэрэ үрэһэ сэбэрлэхэ, томо жэжээрнь илгаха, үбэлдөө зүбөөр хадагалха, хабартаа тэрэнние хородохо, сэбэр, һайнаар элдүүрилэгдэһэн газарта тариад, ургажа байха үедэнь шалгажа, апробаци наринаар хэдэг гуримтай. Эдэ бүхы хүдэлмэри агрономой үдэр бүриин хиналта доро ябуулагдадаг.

Нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ, баян ургаса үгэдэг тэжээлэй ургамалнуудые шэлэн ургуулха талаар Кабанскын аймагай Шергинскэ совхозой агроном Тамара Федоровна Дубкова суута гаранхай. Донник, куузика гэхэ мэтэ ургамалнууд энэ совхоздо баян ургаса үгэжэ, ниитын малые тэжээлээр хангаха асуудалые шиидхэнэ бшуу.

Хабарай, намарай паар зүбөөр бэлдэжэ, газараа һайнаар элдүүрилжэ, агротехническэ бусад хэмжээнүүдые наринаар бэелүүлһэнэй ашаар Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм» колхозой главна агроном Станислав Семенович Унич, «Забайкалец» колхозой главна агроном Иннокентий Иванович Шаманов болон бусад жэл бүри тогтууритай баян ургаса абадаг.

Ганданги уларилтай Хориин, Зэдын, Баргажанай аймагуудта ороохо таряа болон бусад ургамалнуудые һайнаар ургуулха гэжэ Анаагай совхозой главна агроном Виктор Иванович Осипов, Борьёогой совхозой главна агроном Иван Петрович Зайцев, Хурамхаанай совхозой главна агроном Бимба Чимитцыренович Гомбоев гэгшэд ехээр оролдодог. Тэдэнэр нютагайнгаа эрхэ байдалда таарахэ зохид севооборот зохёожо, тэрэнээ наринаар баримтална, мүн ургамалнуудые ямар болзорто тарихада һайн бэ гэжэ туршана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ агрономуудай хүдэлмэриин зарим тэды һайжарһанай, колхоз, совхозуудые, машина, техникээр һайнаар хангадаг болоһоной, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэгдэжэ, мелиоративна хүдэлмэриин үргэнөөр хэгдэжэ эхилһэнэй ашаар хүдөө ажахын ургамалнуудай гараса нилээд дээшэлһэн байна. Үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада гектар бүриһөө жэлдээ дунда зэргээр 10,8 центнер таряан хуряагдаа. Энээнние урдахи хоёр жэлэйхитэй сасуулхада 24,1 процент дээгүүр болоно.

Теэд энэмнай үшөөл бага гээшэ. Саашадаа түсэбтэ табан жэлэй эсэс хүрэтэр бэелүүлхэ зорилгонууд ехэ. 1970 ондо 650 мянган тонно таряа абахаар хараалагданхай. Эды шэнээн таряа абахын тула нэн түрүүн гектар бүриһөө ехэ ургаса хуряаха хэрэгтэй.

Ороохо таряа болон бусад ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ арга боломжонуудай бии байһые түрүүшүүл, түрүү ажахынууд гэршэлжэ үгэнэ. Тэдэнэр нэгэ адли газартай, нэгэ нютагта хүдэлжэ байгаад, бусадһаа 1,5—2 дахин ехэ ургаса хуряадаг.

Яахадаа хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса жэгдэ һайн бэшэ, олохон ажахынууд ургасаяа дээшэлүүлжэ шаданагүйб? Нэн түрүүн агрономическа албачай хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэһэнһээ шалтагаалжа болохо.

Ушар юуб гэхэдэ, республика доторнай ахар 600 гаран агрономууд хүдэлдэг. Тэдэнэрэй олонхинь колхоз, совхозуудта ажалладаг. Хэрбээ агроном бүхэн газар таряалангайнгаа ёһотой эзэн боложо, бүхы хүдэлмэреэ агротехническэ эрилтын ёһоор ябуулаа һаань, хэзээдэшье ургасын ехээр абтаха байһаниинь элитэ.

Мүнөө хүрэтэр республикын олонхи ажахынууд урэһэ хүрэнгэеэ саг соонь сэбэрлэжэ, зохидоор хадагалжа шаданагүй, тэрэнээ тарилгын шанарта хүргэнгүйгөөр хаядаг муутай. Энэ нэн түрүүн агрономой ажалдаа хайша хэрэгээр хандаһанай гэршэ гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үрэһэ хүрэнгын хэр зэргын шанартай байһанаар лэ тэндэхи агрономой хүдэлмэри сэгнэгдэхэ ушартай. Энэ жэлдэшье үрэһэ хүрэнгые тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэри гэдэргэ татагдана.

Республикын колхоз, совхозууд уһалагдадаг таряалан, сабшалан, бэлшээреэр элбэг. Тиигэбэшье энэ ехэ баялиг хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Жэл бүри нилээд ехэ газар уһалагдангүй үлэшэнэ. Уһанай таряалан дээрэ олон ушарта ургаса багатай ургамалнууд таригдашана. Эдэ бүгэдые колхоз, совхозуудай агрономууд эмхидхэжэ, хинажа байха аад, урагшань татанагүй.

Тэрэшэлэн зүб севооборот баримталха, буртаг ногоонтой тэмсэхэ, һалхи, бороохоо гэмтэдэг хүрьһэтэй таряалангые зүбөөр элдүүрилхэ талаар дутагдалнууд олон.

Һүүлэй жэлнүүдтэ минеральна үтэгжүүлгэнүүд ехээр абтадаг болобошье, тэрэнние зүбөөр хэрэглэхэ, зохидоор хадагалха хэрэг гуримшуулагдаагүй байһаар.

Уһа намаг хатаажа, болдог дэгнүүл жэглэжэ, нилээд ехэ шэнэ газар элдүүрилхэ арга бии болонхой. Мүнөө колхоз, совхоз бүхэндэ, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй отделени бүхэндэ хүсэтэ машина, техникэ бии. Теэд эдэ бүгэдэ хүсэдөөр ашаглагданагүй.

Манай республика сабшалан, бэлшээреэр баян. Зүгөөр энэ ехэ баялигнай тон хангалтагүйгөөр ашаглагдана. Үбһэ ногооной ургаса бииратай өөдэлнэгүй. Нилээд ехэ сабшалан эзэгүй байһаар, ажахынуудта луговодуудай звенонууд хүсэ багатай, тэндэ бии байгаа техникэ сабшалан һайжаруулгада өөдэтэй хэрэглэгдэнэгүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудаа дары усадхажа, хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай, үбһэ ногооной ургаса эрид дээшэлүүлхын тула агрономическа хүдэлмэри түргэнөөр һайжаруулха хэрэгтэй. Республикын Хүдөө ажахын министерство, аймагуудай үйлэдбэриин управленинүүд агрономуудаа зүбөөр хубаарилан табяад, тэдэнэрэй ажал ябуулгые наринаар хинан шалгажа, хэрэгтэй сагтань туһалха, шанга эрилтэ табижа байха үүргэтэй. Илангаяа агроном бүхэнэй харюусалга, үүргэ дээшэлүүлхэ, тэдээндэ хуулита эрхэеэ хүсэдөөр хэрэглэхэ арга олгохо шухала.

Мүнөөдэр республикын бүхы агрономууд сугларжа, өөһэдынгөө гол шухала хүдэлмэри зүбшэн хэлсэхэ, саашадаа агрономическа хүдэлмэри гуримтай һайн болгохо тушаа хөөрэлдэхэ байна. Эдэнэрэй хүдэлмэридэ амжалта хүсэе.

Табан жэлэй түсэб болзорһоо урид бэелүүлхэ, ниитын адууһа малые хямда сэнтэй, шэмэтэй һайн тэжээлээр хангаха, Эхэ орондоо ороохо таряа болон бусад продуктнуудые бүри ехээр худалдадаг болохо хэрэгтэ Буряад ороной агрономууд түрүү зэргэдэ ябахань дамжаггүй. Газар таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр, габшагайгаар ажаллажа байһан агрономуудта алдар соло!

...Р-эй Министрнүүдэй Соведэй, ...рофессиональна Союзуудай ...союзна Центральна Соведэй

ТОГТООЛ

...Н ТУРШАДА МАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ АБАЛГА, ...ГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН, ҮХЭР МАЛАЙ, ШУБУУДАЙ ...Г ШЭМЭ ЕХЭ БОЛГОХЫН, МАЛ АЖАЛАА АШАГ ...ЗОТОЙГООР ЭРХИЛХЫН ТҮЛӨӨ АВТОНОМИТО ...КАНУУДАЙ, ХИЗААРНУУДАЙ, ОБЛАСТЬНУУД ...ТОНОМИТО ОБЛАСТЬНУУДАЙ ХООРОНДО ...Н БҮХЭРОССИИН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

...I Министрнүүдэй Со-
...сиональна Союзуудай
... Центральна Совет
... туршада малай продукт-
...лга, бэлэдхэлгые дээ-
..., үхэр малай, шубуудай
...хэ болгохын, мал ажа-
...зотойгоор эрхилхын тү-
...ито республикануудай,
... областьнууд болон
...ластьнуудай хоорон-
... социалис мүрысөөнэй
...ража үзөөд, игэжэ
...
... продуктнуудые абал-
...ые дээшэлүүлхын ту-
...лай, шубуудай ашаг
...олгохын, мал ажалаа
ашаг олзотойгоор эрхилхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлһэн удаадахи автономито республиканууды е, хизаарнууд болон областьнуудые илаһанда тоолохо:

Баруун хойто зонодо—Вологодско областиие,

Центральна зонодо—Ивановска, Костромской областьнуудые,

Волго-Вятска зонодо—Кировскэ областиие,

Центральна хара хүрьһэтэ зонодо—Воронежско областиие,

Волго шадарай зонодо—Пензенскэ областиие,

Хойто-Кавказай зонодо—Ростовско областиие,

Ураалай зонодо — Свердловско областиие,

Баруун-Сибириин зонодо—Новосибирскэ областиие,

Зүүн-Сибириин зонодо—Шэтын областиие,

Алас-Дурнын зонодо — Приморско хизаарые,

Хойто зонодо—Карелиин АССР-ые.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугые Вологодско областьдо үлөөгөөд, тэрээндэ 10 мянган түхэригэй мүнгэн шан үгэхэ.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын улаан тугуудые тус бүридэнь 10 мянган түхэригэй мүнгэн шангуудтайгаар, Карелиин АССР-тэ, Приморско хизаарта, Воронежско, Ивановска, Кировскэ, Костромской, Новосибирскэ, Пензенскэ, Ростовско, Свердловско, Шэтын областьнуудта барюулха.

2. Малай продуктнуудые абалга, бэлэдхэлгые дээшэлүүлхэ, үхэр малай, шубуудай ашаг шэмэ ехэ болгохо, мал ажалаа ашаг олзотойгоор эрхилхэ талаар амжалта туйлажа, социалис мүрысөөндэ хоёрдохи һууринуудые эзэлһэн удаадахи автономито республикануудта, хизаарнууд болон областьнуудта тус бүридэнь 5 мянган түхэригэй мүнгэн шан барюулха:

Баруун хойто зонодо—Новгородско областьдо,

Центральна зонодо—Владимирска, Калининска областьнуудта.

Волго-Вятска зонодо — Марийн АССР-тэ,

Волго шадарай зонодо — Ульяновска областьдо,

Хойто-Кавказай зонодо—Кабардино-Балкариин АССР-тэ,

Ураалай зонодо—Курганска областьдо,

Баруун-Сибириин зонодо — Алтайн хизаарта,

Зүүн-Сибириин зонодо — Эрхүүгэй областьдо,

Алас-Дурнын зонодо — Сахалинай областьдо,

Хойто зонодо—Коми АССР-тэ.

3. Малай продуктнуудые абалга, бэлэдхэлгэ дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн үхэр малай, шубуудай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар 1967 ондо һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһан Башкирай АССР-эй, Буряадай АССР-эй, Дагестанай АССР-эй, Хойто-Осетиин АССР-эй, Хальмагай АССР-эй, Мордвагай АССР-эй, Татарай АССР-эй, Тувын АССР-эй, Удмуртын АССР-эй, Чечено-Ингушай АССР-эй, Чувашай АССР-эй, Яхадай АССР-эй, Краснодарай, Красноярска, Хабаровска хизаарнуудай, Архангельска, Астраханска, Волгоградска, Калининградска, Кемеровскэ, Курска, Ленинградска, Липецкэ, Московско, Мурманска, Омско, Рязанска, Саратовска, Смоленскэ, Томско, Тульска, Тюменскэ, Челябинска, Ярославска областьнуудай, Еврейн, Хакасай автономито областьнуудай колхозууд болон совхозуудай һайнаар ажаллаһые тэмдэглэхэ.

Олохон областьнууд болон хизаарнуудай, автономито республикануудай колхозууд, совхозууд мал ажал хүгжөөлгэдэхи экономическа үрэ дүнгүүдые һайжаруулха асуудалнуудта анхаралаа хүсэд хандуулнагүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Малай продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха, продукци абалгые ашаг олзотой болгохын тула автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд, крайисполкомууд болон облисполкомууд хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

РСФСР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ **ВЦСПС**

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ БУДАПЕШТ ОШОХОЁО МОРДОО

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Суслов түрүүтэй Советскэ Союзай Коммунис партиин делегаци коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй консультативна уулзалгада хабаадалсахаяа февралиин 24-дэ Москваһаа Будапешт ошохоёо мордоо.

Энэ делегацида КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо К. В. Русаков, КПСС-эй ЦК-гай Уласхоорондын таһагые даагшын орлогшо Е. И. Кусков гэгшэд оролсоно.

(ТАСС).

КРЕМЛИИН СЪЕЗДНҮҮДЭЙ ОРДОНДО УУЛЗАЛГА БОЛОБО

МОСКВА. (ТАСС). КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо декабриин 24-дэ уулзалга эмхидхээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнууд совет сэрэгэй элитэ мэдээжэ начальнигууд—Советскэ Союзай, янза бүриин сэрэгүүдэй маршалнууд, генералнууд, адмиралнууд, Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой сэрэгэй, политическэ бэлэдхэлээрээ шалгарагшад, гражлан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнуудай ветерануud уулзалгада байлсаа. Түбэй эмхи зургаануудай, ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, эрдэм болон соёлой ажал ябуулагшад айлшадай дунда бии байба.

Баяр ёһололдо хабаадахаяа ерэһэн социалис оронуудай сэрэгэй делегацинууд, хилын саанахи бусадшье айлшад байлсаа.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН УЛАМ ЭРШЭДЭГ ЛЭ

...ЭДЭР Эхэ оронойимнай ниислэл ... СССР-эй профессиональ...ай XIV съезд нээгдэхэнь. Энэ ...нуудай ажабайдалда гүн... шанартай ябуулга бо...уудай хоорондо хэгдэ...эриин, партиин XXIII ... тогтоолнуудые бэелүүл...э согсологдохо, шэнэ зорил...ойлогдохо ёһотой болоно.

...убликын ажалшад партиин ...илгонуудые бэелүүлэн, нё... Октябриин революциин 50 ...эдхэлдэ үедөө яһала гори... туйлаа, абаһан уялгануудаа ... һэн. Үнгэрэгшэ жэлдэ ...э 13,5 миллион түхэригэй ... продукци бүтээн гаргаг...бүтээсын түсэб 102 процент ... бшуу. Хүдөөгэй ажалша... мүн лэ магтаал суута хүр...ликын эрдэм наука, соёл ... урагшаа дабшаа. Эдэ ...рэг үйлэдэ профсоюзай ор... оруулһан хубита гори... съездые эршэтэ ажалай ... угтаабди гэжэ мэдүүлхэ ...

...хүндэлэлдэ дэлгэрһэн со...онэй эршэ хүсэн өөрөө ..., үргэн дэлисэтэй байгаа. ...фам-молибденэй комбинад... совхоздо, Ранжуровай нэ...оодо КПСС-эй ЦК-гай, ...ховно Соведэй Президиу... Министрнүүдэй Соведэй, ...Дурасхаалта тугуудай хэтэ ...агалхаар барюулагдаһан ...гүнзэгы удхатайб. Рос... Верховно Соведэй Пре...стрнүүдэй Совет ба ... нимэ тугуудаар мяха-кон...адые, Сэлэнгын аймагай ...н нэрэмжэтэ колхозые ... 43 коллектив Буряадай ...эдэ органуудай дурас...ые хадагалжа байна. 300 ..., цех, участок, фермэнүүд ... 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ

...эй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ...ээр угтаха, табан жэлэй ...һоонь урид дүүргэхэ гэ... мүрысөөн мүнөө үедэ рес...рнай улам эршэтэй-гээр дэлгэржэ байна. Энэ хүдэлөөндэ Кабанскын аймагай хүдөөгэй ажалшад, нариин сэмбын фабрикын, Суулгын совхозой, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой коллективүүд эхи табиһаниинь мэдээжэ. Энэ эдэбхи үүсхэл хаа хаанагүй дэмжэгдэжэ, хүсэд хүсэндөө ороод байна бшуу. Һая үнгэрһэн республикын промышленностиин, хүдөө ажахын, барилгын, транспортын, худалдаа наймаанай болон ажаһуудал хангадаг предприятинуудай түрүүшүүлэй зүблөөнүүд дээрэ 1968 оной социалис уялгануудые баталан абаһан зэргэтэй.

Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн бүгэдэ уладай мүрысөөндэ бүхы ажалшадай 80 процентнь хам оролсонхой. Тиихэдэ 123 мянган хүн коммунис ажалай түлөө хүдэлөөндэ хабаадана. 51 мянган ажалшад энэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. 5566 бригада, 2551 цех, 441 предприяти коммунис ажалай коллектив гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ. Иимэ нэрэ солодо хүртэһэн коллективэй тоо мүнөө 2562 болонхой.

КПСС-эй ЦК-гай сентябриин (1965 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, профсоюзай организацинууд хадаа ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй нэгэн хамта түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда орохо зорилгоор бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри эмхидхэһэн жэшээтэй. Тэрэнэй түлөө үйлэдбэриин болон ажалай эмхидхэл дээрэ, социалис мүрысөөнэй гуримда эрид хубилалта хэхэ, коллективэй, хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ талаар горитой юумэн хэгдэһэн байна. Тиихэдэ эрхим шанарай түлөө тэмсэлэй шэнжэ түхэл, удхань ондоо болоо. Профсоюзай комитедүүд социалис мүрысөө шадамар бэрхээр хүтэлбэрилхэ гэжэ оролдолго гаргана.

Жэшээнь, Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй коллектив бүхэсоюзна мүрысөөндэ илажа, нёдондо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаһан юм. 1966 онойхитой сасуулбал, нёдондо товарна продукци гаргалгань эндэ 11,2 процентээр ургаа, ажалай бүтээсэ 11,7 процент дээшэлээ, продукциин өөрынь үнэ сэн түсэбөөр хараалагдаһанһаа 98,8 процент доогуур болоо. Энэ амжалтын эшэ үндэһэн хадаа социалис мүрысөөе зүбөөр эмхидхэһэнһээ үнгитай ха юм даа. Хүн бүхэн тус тустаа, мэргэжэл мэргэжэлээрээ, бригада хоорондоо мүрысэдэг. Энэ заводой коллектив Ленинэй орденто Люблинскэ шудхалаагай-механическа заводойхидтой мүрысэнэ. Хүн бүхэн өөрын уялгатай. Тэрэнь экономическа талаараа тодорхойгоор баримталагданхай юм.

Эндэ мүрысөөнэй дүн һара бүхэндэ согсологдожо байдаг. Илагшадта мэргэжэлээрнь нэрэ зэргэ олгогдодог. Гурба һара соо удаа дараалан түрүү һуури эзэлһэн бригадада вымпел барюулагдана, «Эрхим бригада» гэһэн нэрэ олгогдоно. Цех бүхэн өөрынгөө «Ажалай алдар солын дэбтэртэй». Мүн бүхы заводто «Ажалай бэлэгүүдэй дэбтэр» бии болгогдонхой бшуу. Хүдэлмэришэдэй, инженер, техниигүүдэй, алба хаагшадай мэргэжэл дээшэлүүлхэ, үйлэдбэрие болбосон ёһоор эрхилхэ, ажалые эрдэм наукын үндэһөөр бүтээхэ асуудалнууд мүрысөөнэй гол хараань юм. Продукциие эрхим шанартайгаар, һөөргэнь бусаалтагүйгөөр тушааха ябадал эндэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Цех бүхэндэ шанар сахиха совет байгуулагданхай.

Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилжэ олон коллектив эршэ хүсэтэйгөөр, тон харюусалгатайгаар социалис уялгаяа бэелүүлжэ байна. Валовой продукци бүтээн гаргаха январь һарын түсэб үлүүлэн дүүргэгдөө. Түсэбһөө гадуур 1,5 миллион түхэригэй продукци гаргагдаһан байна. Ажалай бүтээсын түсэб 102 процент болоо һэн. Илангаяа «Электромашина», «Теплоприбор», Тимлюгэй асбоцемент хэрэгсэлэй заводууд һайн үрэ дүнтэй. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ ехэ амжалтатай. Мяха, һү, үндэгэ абалга нёдондоной январиинхиһаа һураггүй дээгүүр. Мүнөө гүрэндэ мяха худалдаха гурба һарын түсэб 104 процент дүүргэгдэнхэй. Адууһа малаа тарган тобироор, хэшэг баянаар ондо оруулхын түлөө, хабарай тарилгада һайнаар бэлдэхын түлөө колхоз, совхозуудай ажалшад мүнөө нэтэрүүгээр хүдэлжэ байһан үетэй.

Түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оролго хадаа хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл улам бадаруулна. Хүн бүхэн эрмэлзэл ехэтэйгээр хүдэлнэ. Теэд зүбөөр зохёоһон материальна болон моральна талаар урмашуулгын гурим ажалшан бүхэнэй анхарал татана. Һайн түлөөһэн, шагнал, алдар соло дуудалга хэзээдэшье элсүүлхы удхатай байдаг ха юм даа. Иигээд байхада ганса өөрынгөө урдахиие хараха бэшэ, харин бүхы коллективэй хэрэг үйлэ тушаа һанал бодолоо заатагүй табиха ёһотой болоно ха юм. Бэе бэедээ эрилтэтэйгээр хандаха гээшэ мүнөө үе сагай гол шухала зүйл шуу.

Социалис мүрысөөн хадаа ёһотоороол олон түмэнэй хүдэлөөн, манай урагшаа дабшалгымнай бодото хүсэн боложо шадаа. Мүрысөөн шэнэ хүниие хүмүүжүүлнэ, тэрэнэй оюун мэргэжэлые, эдэбхи үүсхэлые бадаруулна.

СССР-эй профсоюзуудай XIV съездын делегат, Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригадые ударидагша Василий Иванович Спиридоновой ажал хэрэг энэ талаар ёһотойл үльгэр жэшээ боложо үгэнэ. Тэрэнэй даадаг бригада нёдондо һара бүхэндэ 2214 кубометр модо бэлэдхэжэ ябаа. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, табан жэлэй түсэбые дүрбэн жэлэй хугасаада дүүргээд, түсэб дээрээ үшөө 20 мянган кубометр гүрэндөө бэлэдхэжэ үгэхэ гэһэн уялга абаа. Тэрэнэйнгээ 4500 кубометрынь 1968 ондо бүтээхэ зорилготой. Үнгэрһэн январь һарын даабарие энэ бригада 138 процент дүүргээд байна.

Сэлэнгын совхозой һаалишан Надежда Лазаревна Тадвашкина 1967 ондо үнеэн бүриһөө 4650 килограмм һү һаагаа һэн. Уялгань 4100 килограмм бэлэй. Энэ жэлдэ 4700 килограмм болгожо, табан жэлэйнгээ түсэбые мүн лэ 4 жэл соо дүүргэхээр шиидэнхэй. Хориин аймагай Анаагай совхозой хонишон Ойдоп Тапхаевич Тагаровые магтангүй гаража яашье болохогүй. Жэл бүхэндэ эрхим амжалта туйладаг энэ малшан засаг түрын эгээл дээдэ шагнал хайра—Ленинэй орденоор шагнагдаа һэмнай. Хүдөө ажахын эдэ хоёр түрүүшүүл СССР-эй профсоюзуудай XIV съездын делегадуудаар һунгагдахал ёһоороо һунгагдаа бшуу.

Профсоюзай областной совет, обкомууд шэнэ үе сагта, тэрэнэй эрилтэдэ тааруулан, социалис мүрысөөнэй эмхидхэлые нарижуулан һайжаруулха шэнэ хэмжээнүүдые хараалаад байна. Эдэ хэмжээнүүдэй гол шэглэлынь хадаа мүрысөөе бүгэдэ ниитын, үргэн дэлисэтэй, үрэ дүн баянтай болгохо гэһэн зүйл болоно. Техническэ дэбжэлтын, ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхын, ажалшадай хүдэлмэриин эрхэ байдал һайжаруулхын түлөө тэмсэл болбол мүн лэ мүрысөөнэй гуримай нэгэн шухала эрилтэнь болоно. Мүнөө республикын профсоюзууд хадаа мүрысөөе хүн зоной үдэр бүриин хэрэг, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлгын бодото һургуули болгохо гэжэ угаа оролдожо байһан зэргэтэй. Мүрысөөнэй дүн гаргахадаа, олонхи комитедүүд коллективэйнгээ эрхэ байдалые наринаар шэнжэлжэ үзэнэ, үйлэдбэриин болбосон байдалай, ажалай журамай хэмжээе хараада абалсана.

Мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэмнай шэнэ гуримда ороод хүдэлжэ эхилһэн предприятинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл бодото һургуули боложо үгэнэ. Хүнүүдые өөһэд хоорондоо мүрысүүлхэ гээшэ ехэ удхатайшье, үрэ дүн һайнтай арга гэжэ мэдэрэгдэнэ. Эндэл хүн бүхэнэй шадабари, тэрэнэй эдэбхи, оюун бэлиг элеэр тодорон харагдана бшуу. Юрэдөө энэ ехэ тэмсэлэй үедэ хүн бүхэнэй өөрынгөө һуурие олохо таладань аша туһа хүргэнэ гээшэ. Энээнтэй хамта материальна болон моральна урмашуулгын гурим улам нарижуулагдаха, бүри хүгжэхэ ушартай болоно.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, профсоюзай эмхинүүд хадаа партийна организацинуудай хүтэлбэри доро ажалшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөе зүбөөр эмхидхэн хүтэлбэрилхэ, ёһотойл дайшалхы оньһон болгохо уялгатай бшуу. Тэрэ зорилгодоо тэдэнэй хүрэхэ байһандань лаб этигэмээр. Табан жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхэ, профсоюзуудай XIV съездын абаха шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ ажалша түмэнэй эрмэлзэл зоригые барагдашагүй тугэс зорюулжа шадаха гэжэ областной профсоюзай организаци найдуулна.

Д. РИНЧИНО,
Профсоюзуудай областной соведэй секретарь.

МОСКВА—СЪЕЗДДЭ

Февралиин 27-до Эхэ оронойимнай ниислэлдэ СССР-эй Профессиональна Союзуудай XIV съезд нээгдэхэнь. Энэ ехэ хуралдаанда хабаадаха эрхэтэйгээр һунгагдаһан манай Буряад ороной 13 делегат Улаан-Үдэһөө Москва хото ниидэв.

Тэдэнэй дунда республикын алдар суута малшад: Сэлэнгын совхозой һаалишан Надежда Лазаревна Тадвашкина, Хориин аймагай Анаагай совхозой хонишон Ойдоп Тапхаевич Тагаров гэгшэд Буряадай хүдөөгэй ажалшадай зүгһөө энэ съездэдэ байлсахань гээшэ.

Нүхэр Тадвашкина энэ съездэдэ делегадаар областной профсоюзууд хоорондын конференцеэр, тиихэдэ нүхэр Тагаров хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай бүхэсоюзна VIII съездээр һунгагдаһан байгаа бшуу.

Г. ЯМПИЛОВ.

Экономическа реформын бодото бэелэл

АРГА БОЛОМЖОЁО ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭН...

Нёдондо жэлэй октябриин нэгэнһээ «Бурятэнерго» гэжэ район хоорондын энергетическэ управлениин предприятинууд түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда ороһон юм. Шэнэ гуримаар хүдэлһэн гурба һарын амжалта тухай хэлэхэнь үшөө эртэ. Гэбэшье гурба һарын үрэ дүн, шэнэ гуримда орохо бэлэдхэл юу харуулааб гэжэ зарим тэды тобшолжэ хэжэ болохо юм.

Бэлэдхэлэй үедэ үйлэдбэриин арга боломжонууд элирүүлэгдээ. Мүн үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо зам тодорхойлогдоһон байна. Энээнһээ урдахи хэдэн жэлэй хугасаада Буряадай энергосистемэ ашаг олзо үгэдэггүй байгаа гэжэ тэмдэглэе. 1966 ондо 267 мянган түхэригэй гарза хэглэһэн юм. Харин түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор 484 мянган түхэригэй гарза хэжэ болохоор байгаа.

Шэнэ гуримда орохын тула бүхы гаргашаяа бага болгохоһоо гадна, гүрэндэ ашаг олзо оруулха арга боломжонуудые элирүүлэн тодорхойлхо хэрэгтэй болоо. Бодото дээрээ нимэ ажал КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленумэй (1965 он) һүүлээр хэгдэжэ эхилһэн юм.

Электростанциинуудай ашаг үрэ ямар аргаар дээшэлээб? Улаан-Үдын ТЭЦ-эй, Тимлюгэй ТЭЦ-эй хэдэн турбина шэнэдхэн һайжаруулагдаа. Энээнэй ашаар жэлдээ 37 мянган тонно түлишэ алмаха арга олгогдобо. Тинхэтэй хамта Галуута-Нуурай ТЭЦ-тэ электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ хоёр дахин шахуу хороогдоһон байна. Энэ ТЭЦ эгээл ехэ гарза хэдэг байгаа. Улаан-Үдэ—Галуута-Нуур гэһэн электро-дамжуулгын лини Гусиноозерск городые, республикын урда зүгэй районуудые энергосистемэтэй холбожо, Галуута-Нуурай ТЭЦ-эй даабари бага болгогдоо.

Түрүүшын алхамай аша үрэ бүри 1967 оной түрүүшын хахадта тодорхойлогдожо эхилбэ. Зургаа һарын туршада 2760 тонно түлишэ алмагдаа, бүхы хүдэлмэриин өөрынь үнэ сэн 93,0 мянган түхэригөөр хямдарһан байна. Олон жэлэй хугасаала түрүүшынхеэ 103 мянган түхэригэй олзо доход абтаба.

Үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо талаар ехэ тэмсэл жэлэй хоёрдохи хахадта ябуулагдаа. Улаан-Үдын ТЭЦ-эй генератор, турбинанууд шэнэдхэн байгуулагдаа, тингэжэ үһа халаахы хүсэ шадалынь хоёр дахин ехэ болгогдоо.

Предприятинуудта бии байһан түхеэрэлгэ тодорхойлхо талаар горитой ажал хэгдэһэн юм. Хуушарһан, хэрэглэлһээ гараһан түхеэрэлгэ тоо бүридхэлһөө гаргагдаа. Гол фонднуудаа ашагтай һайнаар хэрэглэхэ, автомат, оньһон арга нэбтэрүүлхэ хэмжээн хараалагдаал, бэелүүлэгдэжэ байнхай.

Энергетическэ предприятинууд өөрын онсо илгаатай. Энэ онсо илгаань бэлэдхэлэй үедэ зарим тэды бэрхэшээл тохёолдуулаа гэжэ хэлэхээр. Юуб гэхэдэ, электрын хэды зэргын элшэ хүсэнэй, халуун уурагай хэрэгтэй байһанай хэмжээгээр тэрэ үйлэдбэрилэгдэдэг. Тиимэһээ энерги хэрэглэхэ графигай зэргээр энергетическэ предприятинуудай гол фонднууд ашаглагдадаг гээшэ.

Манай управлениин хэдэн хүдэлмэрилэгшэд шэнэ гуримаар ажаллаһан «Целинэнерго» предприятинуудай дүй дүршэлтэй танилсажа ерээ. Экономическа шэнэ реформын бүлэүү һайн байһые тэдэнэр ойлгожо бусааһан.

«Бурятэнерго» управлени түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда орохын урда тээхэнэ 1.509 мянган түхэригэй ашаг олзо оруулһан байна. Тиин 1967 оной июлиин нэгэнһээ хэрэглэгдэжэ эхилһэн шэнэ үнэ сэн олзо доход абалгата бага бэшээр нүлөөлөө гэжэ тэмдэглэхээр. Управлениин коллективүүд жэлэй IV-дэхи кварталай туршада элдэб гаргаша 116 мянган түхэригөөр бага болгохые хараалһан байгаа. Түс кварталай хугасаада түсэбөөр хараалагдаһан 2191 мянган түхэригэй олзо доходой оронд 2290 мянган түхэригэй гэхэ гү, али даабариһаа гадуур 99,0 мянган түхэригэй олзо доход абтаһан юм. Эдэ бүгэдын ашаар 118,4 мянган түхэригэй урмашуулгын, 34,4 мянган түхэригэй культурно-ажаһуудалай болон гэр барилгын фонд байгуулагдаа. 1966 онойхитой сасуулхада, энэнь 80 процентээр ехэ болоно.

1968 ондо культурно-ажаһуудалай ба байрын гэр барилгын фондые 121 мянган түхэригтэ хүргэхөөр багсаагдана. Түс фондын зарим хүбинь хүүгэдэй саад үргэдхэхэ, профилактори барилгада хэрэглэгдэхэ юм.

Түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда орохо бэлэдхэл нарин нягтаар хэһэнэй ашаар нимэ амжалта туйлагдаа. «Бурятэнергын» предприятинууд шэнэ гуримаар ажаллажа эхилһэн IV-дэхи квартал соогоо урдань туйлаһан амжалтаяа арьбадхажа, ажахын жэлые һайнаар түгэсхэһэн байна. 4800 тонно түлишэ, өөрын хэрэглэмжэдэ гаргагдаха 6,9 миллион киловатт-час электроэнерги алмагдаа, 126 мянган түхэригэй арьбалалта хэгдээ. Даабариһаа гадуур 97 мянган түхэригэй олзо доход абтаа.

Үнгэрһэн жэлэй үрэ дүн юу харуулааб гэхэдэ, энергетическэ предприятинууд арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэхэ асуудалда горитой анхарал хандуулһан байна. Тинхэтэй хамта хэрэглэгдээгүй арга боломжо үшөө бии гэхээр. Манай хүдэлмэридэ һаад ушаруулдаг дутагдалнууд үшөө усалхагдаагүй байһаар. Электроэнерги үлүү ехээр гаргашалха, мүн үйлэдбэрилэгдэһэн элшэ хүсэ арадай ажахыда хэрэглэжэ шадаагүй ушар яһала олон үзэгдэнэ. Хүдөөгэй сеть, трансформаторнуудай 10,4 миллион киловатт-час электроэнерги хэрэглэгдэнгүй һалаһан байна. Энээниие мүнгэн дээрэ тоолохоо, аяар 220 мянган түхэригэй гарза хэгдэһэн болоно.

Арадай ажахын һалбари бүхэндэ электрын элшэ хүсэн хэрэглэгдэнэ. Үйлэдбэри оньһожоруулхын, автомат арга хэрэглэхын тула ехэ хэмжээнэй электрын хүсэн гаргашалагдаха ёһотой юм. Манай управлени арадай ажахын энэ хэрэглэмжэ, эрилтые хараада абан, энергетическэ предприятинуудай хүсэ шадал үргэдхэжэ байна. 1966—67 онуудай туршада һэльбэн заһабарилгын, шэнэдхэн байгуулгын ехэ ажал хэгдээ. Энэ ажалда гүрэнэй банкын 230 мянган түхэригэй урьһаламжа хэрэглэгдэһэн юм. Мүн жэл бүхэндэ 1000—1200 километр утатай электро-дамжуулгын лини баригдана. Тиимэһээ сетевой предприятинуудай гол фонднууд жэл ерэхэ бүри ургажа байнхай. 1966 онойхитой сасуулхада, 1967 ондо гол фонднууд 19 процентээр ехэ болоо. Харин электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ оройдоо 8 процентээр дээшэлээ.

Хүдөө ажахые оньһожоруулга мүнөө үеын гол эрилтэ болонхой. Тиимэһээ манай управлени хүдөө нютагуудые электрификацилха асуудалда ехэ анхарал хандуулна. Капитальна һомололгын 50 шахуу процентнь энэ хэрэгтэ зорюулагдана. Нёдондо жэлэй 7.426 мянган түхэригэй капитальна һомололгын 3.617 мянган түхэригынь хүдөө нютагуудай электрификацида хэрэглэгдэһэн юм. Жэл бүхэндэ 800 километр утатай хүдөөгэй электро-дамжуулгын лини баригдана. Харин баригдажа байгаа линиин зариманиинь хэдэн жэлэй туршада хүсэл һайнаар хэрэглэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэмээр.

Республикымнай хүдөөгэй ажахы бүхэн дунда зэргээр 80 электродвигательтэй юм. Үсөөхэн ажахы 300 гаран электродвигательтэй. Гэбэшье оронойМнай түрүү ажахы бүхэндэ 500 электродвигатель ашаглагдана. Тиимэһээ республикын колхоз, совхозуудые электрификацилга тон шухала зорилго гэжэ тоологдоһон зандаа.

1967 ондо колхоз, совхозууд республика соогоо гаргашалагдадаг бүхы электрын элшэ хүсэнэй 45 процентые хэрэглэһэн байна. Бүхы Союз соо абажа хараа һаа, хүдөө ажахын хэрэглэмжэ 60 процентдэ хүрэдэг болонхой. Электрын элшэ хүсөөр хүдэлдэг машина, механизмуудые хүдөө ажахыда үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ ойрын жэлнүүдэй гол зорилго болоно гэжэ «СССР-эй хүдөө ажахые 1966—1970 онуудай туршада электрификацилха тухай», КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо заагдаһан байна. Республикын Хүдөө ажахын министерство, «Сельхозтехникэ» нэгэдэл хүдөө ажахын үйлэдбэриие оньһожоруулха асуудалда гол анхаралаа хандуулха ёһотой.

Энэ зорилгын шиидхэгдэбэл, хүдөөгэй электрическэ сетьнүүдэй гол фонднууд ашаг ехэтэйгээр хэрэглэгдэхэ юм.

Ажахын шэнэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй хоёр һара үнгэржэ байна. Энэ жэлэй туршада экономическа реформо гол түлэб бэелүүлэгдэжэ дүүрэхэ юм. Түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримаар хүдэлжэ байһан манай управлениин коллективүүд ажаллаа шэнэ амжалта туйлахаар зориглонхой. Экономическа хүдэлмэри һайжаруулһанай ашаар һайн үрэ дүн туйлаха зорилго урдаа табинабди.

Н. НЕВСКИЙ,
«Бурятэнергын» үйлэдбэриин техническэ таһагай начальник.

КПСС-эй гэшүүн Николай Андреевич Савин Улаан-Үдын «Электромашина» заводто дэлмэрилдэг юм. Энэ нүхэр габьяата ажалаараа шалгаран, халаан бүринингөө даабари үлүү... процент дүүргэнэ. Энэ заводойхид мүнөө жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид, ... болотор дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 200 мянган түхэригэй продукци гаргаха гэжэ шии... дээрэ: Н. А. Савин ажалдаа.

А. МАНТАЕ...

УРМАШУУЛГЫН АША ...

Ажалайнгаа хэрэгээр нэгэдэхи отделениин һаалиин фермэдэ ерээд, һаалишад болон малшадтай хөөрэлдэхэ, ажал хэрэгээрнь һонирхохо хүсэлтэй улаан булан соо олоороо суглларбабди. Һаалишадые һонирхуулаагүй юумэн оройдоо үгы шахуу. Ажал хүдэлмэри, гэр бүлэ тухайгаашье үнэн сэхээр хөөрэхэ юм. Һэмээхэн ажаглахадам, зарим һаалишад өөһэд хоорондоо гүбэр гүбэр гэлдээд, нэгэл юумэндэ дурагүйдэһэн хэбэртэй һуубад.

Һонирхоходом, шэнэ жэлээр барюулагдаһан бэлэгүүдтэ зарим һаалишадынь хүртөөгүй, тиимэһээ гомдоһон байгаа хаш.

Ажалдаа шалгарһан, үнэхөөрөө түрүү һаалишад Шэнэ жэлэй бэлэгтэ хүртөө. Харин зариманиинь хүртөөгүй. Энэ ушар манай хөөрэлдөөнэй эхи татажа, „урмашуулгын гурим, ашаг үрэ абалга тухай анхаралтайгаар зүбшэн хэлсэгдээ бэлэй. Ямар хүнүүдтэ хайшан гэжэ бэлэг үгтэхэ болоһон тухайдань ойлгуулхые оролдобоб.

— Та, нүхэр Надмитова, хэды түхэригөөр шагнагдаа һэмта?— гэжэ сэхэ хандабаб.

Тэрэм даб дээрэ юуншье гэжэ харюусахаяа ойлгобогүй. Мүнгэн шан квартал бүхэндэ абаһан тула абаагүйб гэжэ болохогүй ха юм. «Нэгэдэхи, хоёрдохи, гурбадахи...» гэжэ квартал бүхэнөө тооложо эхилбэ. Түрүү һаалишан Розалия Надмитова үнгэрэгшэ жэлдэ зуу гаран түхэригөөр шагнагдаа бэлэй. Тиихэдэ совхоз доторнай энэ ажалша бэрхэ һаалишанда адлирхуу түрүү һаалишад олон байха. Урмашуулгын шан болгожо гансашье мүнгөөр үгэдэггүй, харин заримадынь тугалда хүртэһэн, тоһошье абаһан юм.

Урмашуултын шан гээд хэлсэхэ дуратайбди. Теэд түс асуудал манай совхоздо хайшан гэжэ шиидхэгдэнэб?

Түс асуудалай удха дундаршагүй ехэ, сэгнэшэгүй ехэ туһатай, нүлөөтэй бшуу. Һара бүхэндэ салин абажа байһан түрүү хүдэлмэришэдтэ урмашуулгын шан барюулхадаш ехээр баярладаг. Суггаа хүдэлжэ байһан нүхэдынь мүн баһа дутангүй хүдэлхые оролдодог.

Квартал бүхэнэй дүүрэмсээр дүнгүүдыень согсолоод, партком, рабочком дээрэ зүбшэн хэлсэдэгбди. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, «нюур шарай» харалган болодоггүй, хүн бүхэн хүдэлһэнэйнгөө ашаар урмашуулгада хүртэдэг. Жэшээлхэдэ, түрүү һаалишад Д. Самбиева, Д. Бадмаева, А. Любовникова, Г. Залуцкая, Л. Долганова гэгшэд түс түстаа зуу гаран түхэригэй шанда хүртөө бэлэй. Гадна хорёод шахуу һаалишад нэжээд тугал абаха байна. Үнгэрһэн жэлэй туршада ганса һаалишадта бүхы дээрээ 4895 түхэригэй шан барюулагдаһан.

Ондоо малшад, хонишод үшөө бии ха юм. Жэшээнь, ахалагша хонишон Емжит Цыденовагай хүтэлбэрилдэг бригадынхидые абаад үзэе. Түс бригадын ажал хүдэлмэри яһала урагшатай, хүнүүдыньшье өөр хоорондоо эбтэй эетэй юм. Бэе бэеэ һэлгэн байжа хүдэлдэг, уридшалан хараалагдаһан графигай ёһоор амардаг. Эхэ хонидоо тобир тарганаар харууһалдагайнтаа, хурьгадаа өөдэргэнөөр түлжүүлдэгэйнгээ түлөө түс бригадынхид үнгэрһэн жэлдэ бүхы дээрээ 967 түхэригэй шанда хүртэһэн, түс түстаа хошоод хошоод хони, гурбаад хурьга абаһан байна. Тэрэшэлэн малшад Санжи Гармаев, Ф. Ф. Соболев, Даша Гармаев гэгшэд эрхим һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө квартал бүхэндэ шан абадаг, саашадаашье абахань ойлтосотой юм аабза.

Бидэ мүнөө урмашуулгын шан тухай хэлсэбэбди. Теэд энээнһээ гадна курортдо гү, али санаторидо амарагшад, туристическэ путевкоор орон нютагайнтаа үзэсхэлэнтэ гоё газарнуудаар аяншалагшад манай совхоздо олон байха.

Жэшээнь, арадай ажахын туйлалта харуулһан выставкэ харахаяа Москва хото нёдондо түрүү комбайнернууд Ф. Ф. Жиробов, Н. П. Колмыков, А. П. Залуцкий, Ю. Ш. Мандаров, шофер В. В. Безотечество гэгшэд ошоһон юм.

Эдэ нүхэдэй хөөрэ... ехэ. Москва тухай... хараһан экспонад... ажахын шэнэ тех... хэдтөө хөөрэлэг, ... хөөрэхэнь дамжа...

Тиихэдэ тэдэ н... ошоходоо өөрынгө... гүй, бүхы гарзые... бэлэй. Совхозой а... Москва, Ленинград, ... городуудаар аян... хонишод жэлһээ ж... Нёлондо хорёод хүн... торинуудта амар... луулаа бэлэй. Рес... роошье, бусад обл... заарнуудаар аянша... ха.

Хүн бүхэн ним... шуулгада хүртэдэг... һан хүнүүд түлөө... абадаггүй юм ааба... партком дээрэ зүбш... үнэхөөроол ажал... нүүд урмашуулгаа... хэтэй бшуу.

И. Д...

Хурамхаан... парткомой...
Баргажан.

ҺААЛИШАД... БАТ...

Табан жэлэй ту... урид бэелүүлхэ гэһ... дай социалис мүр... сохо зуураа, манай ... лишад, малшад 196... бүриһөө 2300 кило... тоодо үбэлэй дүрб... килограмм һү һааһ... һэн. Ондоогоор хэ... зунайхиһаа дутуугү... ха гэһэн зорилго та...

Жэлэй түрүүшын ... гэрхээ байна. Теэд ... хүдэлмэри хэгдэ... тын коллектив а... бэелүүлхын тула ... жо байна. Январь һа... килограмм һү һааһ... байбал, тэрэнээ ... граммда хүргөөбди ... үнеэн бүриһөө дун... килограмм һүн аб... һарада 19.565 кило... ха түсэбөө баһал ... байхабди. Юуб гэха... түрүүшын 20 үдэр... лограмм һүн һааг... бшуу.

Март, апрель һара... бүри олоороо тугал... лиин дээшэлхэ бай... Мүнөө бүхы ферм... 800—900 килогра... бди. Манай түрүү һ... Цыденжапова январ... бүриһөө 265 килог... һан байгаа һаа, эн... шээ гараха. Энэнь ... харагдана гэхэдэ, ф... гарһан 20 хоногто ... бүриһөө 10 гаран к... жа шадаа.

Һү һаалгаараа П... ринова баһал ша... Тэрэ январь һара... дуур 1537 килогр... Февралиин 23-да һ... бэелүүлээ.

Эдэ һаалишад ша... үнеэдээ зүбөөр эде... хэдэ 4—5 дахин ... тай. Тиимэл хадаа ... болгожо шадана.

Үнеэдэйнгээ һү... лүүлхын тула тэ... дуулхагүй гээшэ ... Үнеэд нэгэ урьда... мууса эдеэлээ һаа, ... гэнтэ таталаг. Х... мыень хуушан хэм... тула нэгэ үдэр, пэ... шэ, харин хэдэн ... хэрэгтэй болодог.

Тиимэһээ малай ... дуулхагүй гэжэ ор... нөө үнеэн бүридэ ... лограмм һолоомо...

Д. ЦЫ...

Химчын совхозо... тайн һаалиин гүр...
Сэлэнгэ.

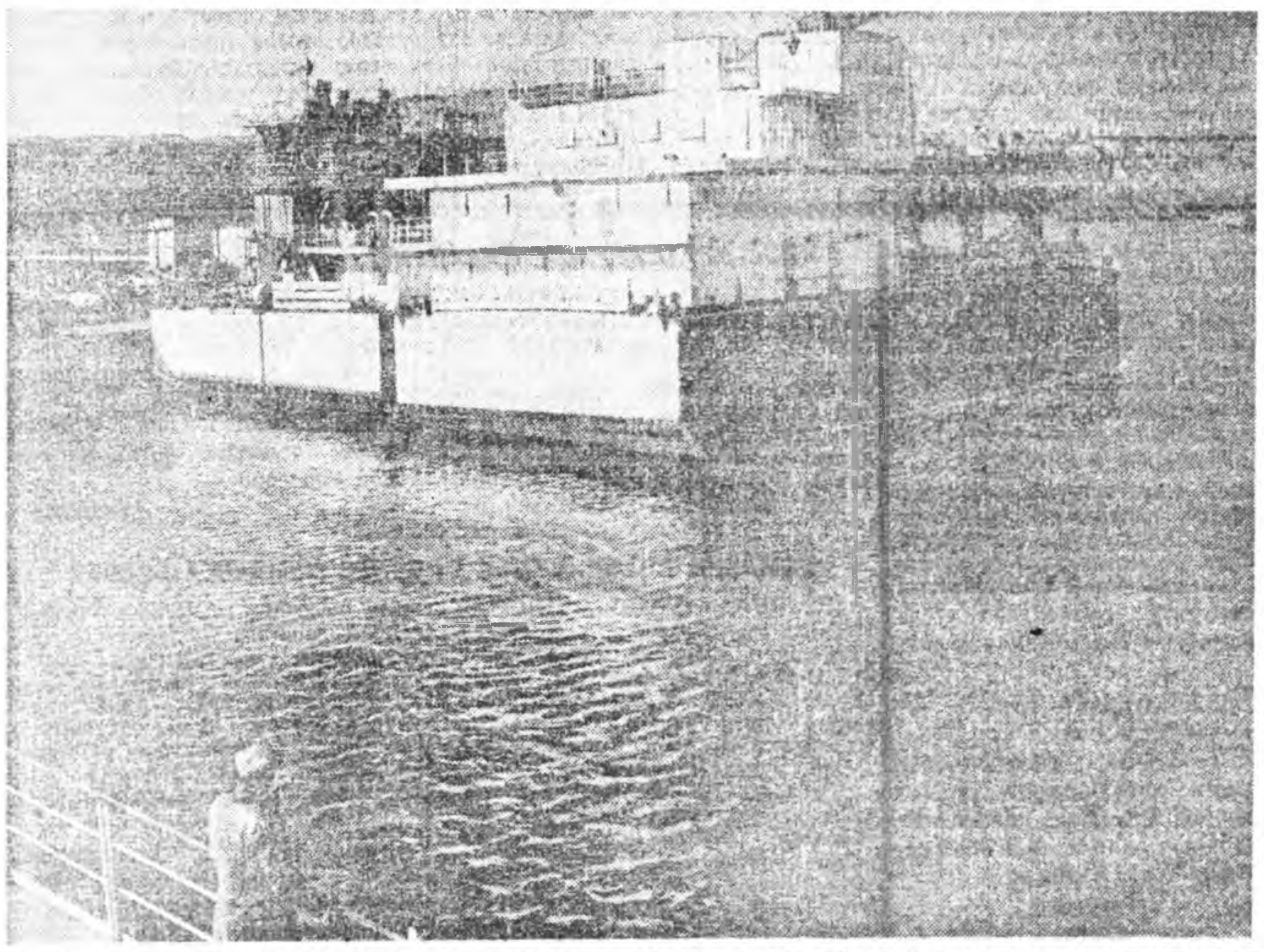

АГИТБРИГАДА АЯНДА

ГАЛУУТА-НУУР. (Телефоноор абтаба). Галуута-Нуурай, Новоселенгинскын культурын байшангуудай нэгэдэмэл агитбригада мүнөө Сэлэнгын аймагай колхоз болон совхозуудаар ябажа, һонирхолтой концерт харуулна, удха түгэлдэр лекцинүүдые уншана, хөөрэлдөө үнгэргэнэ.

Жэшээнь, һүүлэй үдэрнүүдтэ түс бригада Ленинэй, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозуудай, мүн Химнын совхозой отделени, бригада болон гүүртэнүүлээр ябаһан, табиһан концерт бүхэнэйнь программые хонишод, малшад халуунаар угтаһан, сашаадаа ерэжэ байхыень гүйгаа.

Л. СЛЮНКИНА.

АЗЕРБАЙДЖАН. Хойто далайнуудаар, Волго-Балтиин каналаар, Каспиин далайгаар тамаралга амжалтатайгаар дүүргээд, түс бүридөө 2400 тонно үһа түрндэг гурбан пантон Бакугай портдо ерэбэ. Энэ хадаа «Хазар» гэжэ үрэмдэлгын тамардаг установкын «һууринь» боложо үгэнэ. Тэдэ Советскэ Союзай захилаар Голландиин верфьнүүдтэ бүтээгдээ юм. «Хазарые» хэрэглэн, Каспиин далайн оёорой баялигые бэдэрэгшэд 6 мянга метр хүрэтэр доошонь үрэмдэнэ.

ТАСС-ай фотохронико.

НЕОНАЦИС ЭТЭГЭЭДҮҮДЭЙ ХОРОТО ЯБУУЛГЫЕ УСАДХАН ЗАЙСУУЛХА

СССР-эй МИД-тэ пресс-конференци болобо

Февралиин 24-дэ совет, гадаадын журналистнуудай пресс-конференци СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ болоод, СССР-эй МИД-эй хэблэлэй таһагые даагша Л. М. Замятин Баруун Германидахи неонацис этэгээдүүдэй хорото ябуулгынь улам һүжэржэ байһантай дашарамдуулан хэгдэһэн мэдүүлгэ тунхаглан соносхоо. Дэлхэйн хүбн заяан тухай саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргажа байдаг Советскэ правительство Германиин Федеративна Республикадахи байдалай аюултайгаар һүжэрэн хүгжэжэ байһан тушаа дэлхэйн олонитын анхарал хандуулхые өөрынгөө уялгада тоолоно гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Антигитлеровскэ нэгэдэл байгуулһан гүрэнүүдэй соносхоошо уг зорилго туйлахын түлөө харюусалгые мэдэрэн, Баруун Германидахи неонацис, милитарис этэгээдүүдэй хорото ябуулгын улам һүжэржэ байһантай дашарамдуулан, Советскэ правительство ФРГ-гэй правительстводо 1967 оной декабриин 8-да мэдүүлгэ эльгээһэниинь элитэ. Мүн тимэнии мэдүүлгэнүүд США-гай, Англиин ба Францийн правительствануудта эльгээгдэһэн байгаа.

Национал-демократическа гэжэ өөрыгөө нэрлэдэг неонацис партиин ФРГ-дэ хүсэ бүридүүлжэ, засаг эзэлхэ һанаашалга гаргажа байһыень бодото баримтанууд гэршэлнэ. Үнгэрһэн дайнда булигдаһанай түлөө үһөө нэхэхэ гэһэн фашис үзэл баримталдаг хорото хархис этэгээдүүд энэ партиие тойрон сугларжа байнхай. Неонацистнуудай программа национал-социалис партиһаа уг залгамжалһан, тэрэнэй социальна хорото хараа бодолые, тэрэнэй реваншис сурталые, тэрэнэй үндэһэ яһа баримталдаг хархис үзэлые халан абаһан байна. НДП хадаа Европын хилэнүүдые дахинаа хубилгаха, бусадай газар дайдые эзэмдэхэ гэһэн эрилтэнүүдээ гол болгоно.

Неонацистнууд эдэ хорото балмад, эзэрхэг зорилгонуудаа бэелүүлхын тула Федеративна Республикые ехээр зэбсэглүүлхэ, бундесверые ядерна зэбсэгтэн болгохо, сэрэгэй бэлэдхэл түргэдхэхэ гэжэ уряална. Эдэнэр мүн баһа «Германиин генеральна штаб» һэргээн байгуулха һэмди гэнэ.

Неофашистнууд дэлхэйн хоёрдохи дай үүдхэһэнэй түлөө харюусалгые хэдэн миллион хүнүүдэй ами наһанда хоро хүргэһэн нацис Германиһаа һалгаагаад, бусад гүрэнүүдтэ тохохо һэдэлгэ гаргана.

Эзэрхэг түримхэй, реваншис эдэ эрилтэнүүдынь Европын арадуудые үһэриһэн ябадал мүн гэжэл сэгнэжэ болохо. Гэхэ зуура эдэ этэгээдүүд ФРГ-гэй правительствын зүгһөө буруушаалай харюу абанагүй. Баруун Германиин буржуазиин мүнгэ зөөри неонацистнуудай кассануудта дахинаа орожо байна гэһэн мэдээнүүд хилын саанахи хэблэлдэ ходо ходо тунхаглагдадаг болонхой.

Баруун Германидахи үйлэ хэрэгүүдэй нимээр һүжэрэн хүгжэжэ байһаниинь тушаан болоһон ябадал бэшэ. Тушаан болоһон ямар нэгэн ушар байдал бэшэ, харин Бонной засаг баригша бүлэгүүдэй гадаадын ба дотоодын бүхы политиканъ неонацизмын таралгада, һүжэрэлгэдэ ходо туһа дүхэм болодог байһан, тингэжэ үргэлжэлһөөр.

Америкын Холбоото Штадууд Баруун Германидахи реваншис, милитарис забдалгануудай һүжэрэн дэбэрэлгэдэ бага бэшээр туһална гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Америкын Холбоото Штадууд НАТО-гой бүлэглэлые эзэрхэг түримхэй политикынгаа зэбсэг болгон хэрэглэжэ, энэ бүлэглэл дотор Баруун Германиин дүүргэдэг үүргые ехэ болгохо, Баруун Германиин бундесверые хүсэтэй болгохо гэжэ оролдоно.

ФРГ-гэй правительствада социал-демократуудай хабаадалсаһан ушар түс правительствын политикада, урда тээнь неонацис, милитарис этэгээдүүдые дэбэргэдэг байһан политикада үнэндөө ямаршье хубилалта хээгүй. ФРГ-гэй правительство Европын социалис гүрэнүүдтэй харилсаагаа үнэхөөр заһаруулхые хүсэнэгүй, бүхы түбиин арадуудтай һайн харилсаатай байхые шухалада тоолоногүй.

Неонацис, милитарис ба реваншис бүлэгүүдые сэхэ, нюуса далдагүйгөөр саашадаа дэмжэхэ гэһэн ФРГ-гэй правительствын һанаашалгань Советскэ правительствын 1967 оной декабриин 8-най мэдүүлгэдэ Бонной засагаархидай үгэһэн харюуһаа харагдана. Бонной хид НДП-е, тэрэнэй неофашис программые буруушааха нэгэшье үгэ олоогүй, харин Советскэ правительствын мэдүүлгые «ФРГ-гэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралга» гэжэ харуулхые һэдэһэн байна.

Потсдамска хэлсээндэ хамаадагшадай нэгэн байһан Советскэ Союз Германиин Федеративна Республикадахи үйлэ хэрэгүүдые хэрэгсээнгүй байха арганьгүй гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Союзнигууд хоорондын энэ хэлсээнэй ёһоор хадаа, Германидахи, тиимэһээ урдын Германиин гүрэнэй уг залгамжалагшадай нэгэн болохо ФРГ-дэхи, алибаа милитарис, нацис, неонацис ябуулга юрэл дотоодын үзэгдэл гэжэ харагдаха ёһогүй. ФРГ-гэй правительство өөрынгөө газар дээрэ милитарис, неофашис ябуулга гаргуулхагүй гэһэн Потсдамска хэлсээнэй эрилтэнүүдые дүүргэлгын түлөө дэлхэйн арадуудай үмэнэ харюусаха байна. Уласхоорондын эдэ уялгануудһаа ФРГ-гэй правительствые хэншье сүлөөлөөгүй. Эдэ уялгануудаа дүүргэлгэһөө «дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралга тухай» худал хуурмаг баталамжануудаар хулжаха, НДП-е үмэглэхэ гэжэ ФРГ эрмэлзэнэ.

Мэдүүлгэ дотор саашадаа нигэжэ хэлэгдэнэ: орон доторхи бодото аюултай тэмсэхэ ябадалһаа Баруун Германиин хүн зониие һамааруулха, Советскэ Союзда харшаар хандаха ябадал тэдэнэй дунда үүдхэхэ һэдэлгэ гаргана, «дэлхэйн олонитын үмэнэ Баруун Германие муушалха» гэжэ Советскэ Союз оролдоно гэһэн худал хуурмаг үгэнүүдые ФРГ-дэ дахинаа тараана. Нимэ баталамжануудай шал худал байһые тодоруулха гэжэ оролдоһоной хэрэг бии аал даа. Милитаризм ба неонацизмые буруушаадаг, ороноо амгалан ёһоор хүгжөөхые, бусад гүрэнүүдтэй амгалан ёһоной харилсаа холбоо байгуулха политика бэелүүлхые эрмэлзэдэг хүсэнүүд ФРГ-дэ бии гэжэ мэдэнэбди. Баруун тээхи немецүүдэй олонхиин һанал бодолые ФРГ-гэй правительствын анхаралда абадаг байгаа һаань, НДП-гэй, мүн реваншис, милитарис, нацис тухэлэй бусад хэдэн арбаад эмхинүүдэй бии болохо газар Федеративна Республика дотор олдохогүй һэн. ФРГ-гэй правительство хэрбээ эб найрамдалта гадаадын-политическэ хараа бодол баримталаа һаа, тэрэ замдаа СССР-эй зүгһөө хүсэд бүрин дэмжэгдэхэ һэн гэжэ Советскэ правительство нэгэнтэ бэшэ тусхайлан тэмдэглэһэн байха.

ФРГ-дэхи үнэн сэхэ хүнүүдһээ гадна, мүн Англиин, Францийн, ГДР-эй, Польшын, Чехословакиин, Венгриин, Даниин, Бельгиин, Италиин ба бусад олон оронуудай улад зон неонацизмын аашануудые сошордолтойгоор, һанаа зобонгёор адаглан хаража байна. Энэньшье ойлгосотой. Яахадааб гэхэдэ, неонацизм гээшэ Баруун Германиин хүн зондо, мүн бусад гүрэнүүдэй арадуудта аюул адляар тохёолдуулна, бүхы Европо түбиин амгалан тайбан байдалда аюул тохёолдуулна. Тиимэһээ Европын арадуудые дайнай шэнэ аюулда оруулхаар ябадал тохёолдуулхагүйн тула правительство бүхэн эдэбхитэй, эршэмтэй хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Гэхэтэй хамта, хүршэнэртөө, бүхы дэлхэйн амгалан тайбан байдалда саашадаа хэзээшье Германиин аюул тохёолдуулхагүй ябадал хангаха уялга абагшад, Потсдамска хэлсээндэ хабаадагшад онсо харюусалгатай байна. Гэхэ зуура, Советскэ правительствын 1967 оной декабриин 8-най мэдүүлгэдэ США-гай, Англиин правительствануудай үгэһэн харюунуудһаа харахада, эдэ правительстванууд өөһэдынгөө уялгануудые дүүргэлгэһээ хулжаха һэдэлгэ гаргана, тайлбарилан хэлэбэл, ФРГ-гэй реваншис хараа бодолтой фашис этэгээдүүдые дэмжэгшэдэй талада үнэндөө ороно.

Баруун Германидахи неонацис хүдэлөөнэй хэмжээе олон янзаар сэгнэжэ болохо юм бээзэ, тиигэбэшье энэ орон доторхи неонацис этэгээдүүдэй улам олошоржо байһан баримтые, Европодохи амгалан тайбан байдалда ехэ аюул тохёолдуулжа байһыень арсахын аргагүй. Советскэ Союз Федеративна Республикадахи мүнөөнэй политическэ байдалай хүгжэлтые сэгнэхэдээ, үнгэрһэн сагай хэрэгүүдые хараада абалсана. Тиимэл ушарһаа, ФРГ-гэй газар дээрэхи неонацис, милитарис этэгээдүүдэй хорото ябуулгые усадхан зайсуулхын тула шухала үрэтэй хэмжээ абахыень Потсдамска хэлсээндэ хабаадаһан бусад гүрэнүүдые Советскэ правительство уряална.

Милитарис ба неонацис этэгээдүүдэй хорото ябуулгые усадхан зайсуулха бодото арга боломжын бии байһые Советскэ Союз хараада абана.

Советскэ Союзай, мүн бусад социалис оронуудай политиканъ хамтын документнүүд дотор, тэрэ тоодо Бухарестын Деклараци соо, Карлова Варадахи коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай зүблөөнэй мэдүүлгэ дотор нэгэнтэ бэшэ найруулагдаһан байха гэжэ мэдүүлгэ дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ. Энэ политика бүхы Европодохи харилсаа холбооё заһаруулха, Европодо тогтоһон бодото оршон байдалые, дайнай хойто тээхи хилэнүүдэй хубилашагүй байһые, Германиин хоёр гүрэнэй оршон байһан ушарые, Германиин Демократическа Республикын эб найрамдалта политикын бүхы дэлхэй дээрэ дэмжэгдэдэг байһые үндэһэ болгон, Европодохи аюулгүй байдал хангаха бата бэхи гурим тогтоолгын шухала байһые хараада абана. Европодо фашис аюулай шэнэ гуламта бии болгуулхагүйн тула, эндэхи арадуудта ерээдүйн амгалан тайбан байдал хангахын тула Советскэ Союз өөрэһөөнь дулдыдаха бүхы хэмжээнүүдые саашадаашье абаха байха гэбэ.

Удаа тээнь Л. М. Замятин корреспондентнүүдэй асуудалнуудта харюусаа.

(ТАСС).

...ДАЙ ДУУНУУД ЗЭДЭЛБЭ

...ын аймагай түб тос-
...уд» гэһэн соёлой
...арадай дуунуудые
...й конкурс боложо
...эй зорилго—айма-
...й дундаһаа эрхим
...ируулхэ, арадай
...ертуарые саашань
... удхатай байба.

...й дундаһаа эрхим
...гажа байһаниинь
...ой буряад аялгаар,
... түхэл маягтайгаар
...уушад Мэлс Нал-
... Мунконова, Семен
... Доржиева болон
...глэмээр. Ленинэй
...хозой гэшүүн Мэлс
«Ёохор», «Наадан
... арадай дуунуудые
...улахадань, шагнаг-
...тайгаар угтаа. Со-
... хоёр залуу хүбүүд—
...в, Цырен Дамбаев
...ынгөө арга шада-
...ые харуулжа ша-
... Семен Гармаевай
..., «Байсын шулуун
...һан дуунуудые дуу-
... нүхэр Цырен

лимбэ дээрэ наадажа, хүгжэмдэһэн байна. Энэнь тон һайшаалтай.

Дуушадай дундаһаа Орлигой дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагшад С. Патархеева В. Иванов хоёрой «Хонишодой дууе» ирагуу һайхан хоолойгоор гүйсэдхэхэдэнь, шагнагшадай зүрһөө эрхим сэгнэлтэ үгтэһэн байна.

Гэбэшье арад зоной дунда бии болоһон арадай дуунууд манай худөө нютагуудаар үшөөл үсөөн. Аха нютаг тухай, тэдэнэй ажалша зон тухай дуунууд үсөөн байба. Энээн тушаа нютаг нютагай бэлигтэй дуушад, шүлэг зохёогшод анхарал хандуулха ёһотой гэжэ һанагдана.

Үнгэрһэн конкурсдо хабаадагшадай тон үсөөхэниинь буряад хубсаһа үмдэһэн гү, али элдэб янзын хубсаһаяа холижорхиһон байба. Гадна буряад арадай хүгжэмэй инструментнүүд үсөөн харагдана. Худөө нютагуудаар хуур, лимбэ яһала олон ушардаг. Эдэ инструментнүүдые дүүрэн ашаглаха арга аймаг дотор бии.

Гадна дуушад В. Хаматанов, В. Бамбагаев, С. Гергенова гэгшэд яһала һайхан ирагуу хоолойтой байбашье, тэрэнээ зүбөөр ашаглажа шадабагүй. Энэ юунһээ болоноб гэхэдэ, дуунай аялга тааруулха талаар үдэр бүриин һорилго дуталдана. Тиимэһээ заримдаа дуунай аялга, үгэнүүдынь тодо бэшэ байна.

Март һарада Ахын аймагта худөөгэй уран һайханай бүлгэмүүдэй харалга болохо. Тиимэһээ колхозуудай, аймагай түбэй бүлэгүүд үнөөшье һайн бэлэдхэлтэй байха бээ гэжэ найданабди.

Энэ конкурсдо илагшад Улаан-Үдэ ошожо, харалгын хоёрдохи турта хабаадажа, өөһэдынгөө уран арга харуулха юм. Жюрин тогтоолоор нүхэд М. Налханов, Л. Мунконова, Д. Доржиева, С. Гармаев, П. Дамбаев гэгшэд конкурсдо түрүү һуури эзэлбэ. Тэдэ арадай дуунуудые гүйсэдхэгшэдэй республиканска конкурсдо хабаадаха эрхэ олоо.

Ц. ЦЫБДЕНОВ, партиин райкомой хүдэлмэрилэгшэ.

...дын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой хатар танцын коллектив чех ...» гэдэг хатар гүйсэдхэжэ байна. П. БУРМАКИНАП фото.

...ОРТАЖ

ХЭШЭЭЛҺЭЭ ГАДУУР...

...үдэр һэн. Би нүхэр-
... Улаан-Үдын 1-дэхи
...т һургуулиин гоё
...рдохи дабхарай ко-
... харалгүйхэн, энэ
...шалан ябабаб...
...эй үүдэн дээрэ:
...ерской» гэһэн гар-
... Тэндэһээ ирагуу
... аялгын зэдэлхэ,
... таршаганаха со-
...һэмнай, эндэ ёһо-
... фабрикын цех!

...ай басагад түрэл бу-
... сууряатуулан, уран
...лгада хабаадагша-
...гэ бүриин хубсаһа.
...хээтэй буряад
...эдэтэй, шуулатай-
...уба. Столнууд дээ-
...иин бүд хэбтэнэ.

... һургуулида янза бү-
..., спортивна сек-
... Кружогто яба-
...дые олохонь бэр-
... дуушад, хүгжэм-
..., спортсменүүд
... тэдэнэр омогорхон

...һа оёжо һуугаад,
...ыдаа, хараһан шэ-

нэ кино, театр тухайгаа ехэ ухаамсар зохидоор хөөрэлдэнэ.

— Бидэнэр лагерьта һурагшадай үмдэхэ хубсаһа: самса, плати, юбкэ гэхэ мэтые урланабди. Жэл бури өөһэдынгөө оёһон хубсаһа үмдэжэ, һайндэрэй паралта гарадагбди. Зүгөөр ехэ бэлэдхэл хэдэг гээшэбди. Һургуулинууд хоорондо болодог уран һайханай республиканска харалгада һургуулиинхиднай хододоо түрүүлжэ гарадаг.

Физикын кабинедтэ ороходомнай, хүбүүд сугларанхай. «Украина» киноаппарат шэнжэлэн шудалжа байба. Техникэдэ аргагүй дуратайнууд.

Ажаглахада Улаан-Үдын 1-дэхи интернат һургуулида классһаа гадуур ехэхэн хүдэлмэри хэгдэнэ. Эндэ предметнэ болон уран һайханай кружогууд яһала һайнаар, һонирхолтойгоор хүдэлжэ байдаг. Энэнь угаа ехэ хүмүүжүүлхы удха шанартай. Мүн ажалай, ажабайдалай түрүүшын амта танюулна.

Энэнь—һургуулиин дирекциин, багшанарай ехэ оролдолгын ашаүрэ мүн.

М. ЦЫРЕНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Улаан-Үдын 1-дэхи интернат һургуулиин оёдолой мастерской соо (баруун гарһаа) Света Раднаева Таня Балдакова хоёр «Венерын» шэнэ оёгдоһон костюм гоёшоон хаража байна. 2. Физикын кабинет соо. 3. Эдир киномеханигууд.

Э. ЛАПИНАП фото.

50 ЖЭЛ

«РЕЙХСТАГ ЭЗЭЛЭЭД БУСААБДИ...»

ОЧЕРК

Байгалһаа һалхилна. «Баргажан» хүнэй хүл алдамаар шуухиран саһаар шэдэлнэ. Корсаково тосхондо удэшын боро харааһ. Гэрнүүдэй оройнуудаар утаан гэзэгэтэн бушхана. Оройдоо табан хушуута одотой хүшөө боро хараанаар харуулда зогсоһон сэрэгшэ шэнги үзэгдэнэ. Хашаагайнь хажууда хүн харагдана хэбэртэй.

Хэм бэ, һалхин дунда зогсоһон энэ хүн? Дайн дажарһаа бусаагүй хүбүүнэй эхэ гү? Эсэгэнь гү? Али эсэгээ нюдөөрөө нэгэшье хараагүй үлэһэн үринь гү?

Дайнай дүүрэһээр үни удаан болоһоншье хадань, улаан зүрхэнэймнай шарха хүсэд эдэгээгүй... эдэгэхэшьегүй... Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Байгалай эрьедэхи Корсаково тосхонһоо зуун гуша гаран хүн мордоо бэлэй. Тоонтодоо оройдоо хорёод сэрэгшэд бусаа... Түрэл хүбүүдынь Волгын эрьеһээ Берлин хүрэтэр нэрьеһэн, нэжэгэнэһэн үхэлтэ дайнай харгыда үлэжэ, мүнхэ нойроор нойрсоно.

Үнгэрэгшэ намар нютагайхидынь дайнһаа бусаагүй хүбүүдэйнгээ нангин дурасхаалда хамтаараа хүшөө бодхоогоо һэн.

Хүшөөгэй дэргэдэ баглаа сэсэгүүдэй түүдэг нособо.

Хүшөөгэй дэргэдэ хүнүүд ябадалаа аалидуулна...

• • •

Зунай тэн һэн. Сэлмэг үдэрнүүд. Далай дээгүүр һүниндөөшье үүлэд харагдахагүй. Гансал мүшэд миһэлзэхэ...

Загаһашад далайн эрьедэ губшууряа хатаахаяа дэлгэжэ сүлөөгүй байба. Хүхюунүүд. Олзоор баян үдэр. Һамгад, бэреэдүүд омолёо дабһалжа сүлөөгүйнүүд. Наранай элшэдэ загаһанай хашарһан мүнгэндэл ялагас гээд абана. Гэнтэ онгосын хажууда байһан үбгэжөөлэй һөөлдэнги абяан бултанай анхарал татаба.

— Һүү-е, энэ хэм даа, ягаа яаралтайб.

Зүүн тээһээ эмээл моритой хүн зали забдагүйгөөр ташуураа ёдогонуулан, тооһо манаруулжа ябаба. Тэрэ хүн үшөө холоһоо:

— Дайн!.. Дайн эхилээ!.. гэжэ оог табиба.

Хойто үдэрынь Корсаково тосхоной олон эрэшүүл сэрэгтэ мордоо бэлэй. Тэдэнтэй хамта Ананий Гинеев Сэрэн Илыгеев хоёр мүн лэ ябалсаа һэн.

• • •

Газаа бордоһон шэдэлнэ. Теэд ... ааахан, арюухан гэр соо дулаан. Бидэнэр Ананий Игнатьевич Гинеевтэй хөөрэлдэжэ һуунабди. Ананий Игнатьевич хорёод жэлэй ...рда тээхи дайшалхы замаа һанан һанан уярна. Олон юумэн мартагдаа, гэбэшье олон юумэн зүрхэнэнь мүнхөөр халуугданхай. Шабата байлдаануудай үедэ аха дүү болоһон хани нүхэдөө, тэдэнэйнгээ олониие хэтэдээ гээһэнээ, сухарилын гомдол, гашуудалые, добтолгын үдэрнүүдые, илалтын баярые мартаагүй аал! Эдээн тухай хөөрэхэдөө, жара найматай сэрэгшын нюдэн залуугай ошоор ялалзаба.

Ананий Игнатьевич фронтдо 1942 оной февраль соо хүрэһэн байгаа. Баруун-Хойто зүгэй фронт. Старая Русса һуурин. Сапернуудай батальон. Нэгэтэ сэрэгшэ Гинеевые хабхаршаг шарайтай хүн зогсоожо, ородоор асууба:

— Нүхэр, ямар нютагайбта?

— Буряад оронһооб... гэбэ.

Тэрэ нүхэрынь миһэрээд, буряадаар хэлэбэ:

— Би Түнхэнэйб...

Иигэжэ Старая Русса һууриндa Ананий Гинеев Жамбал Тулаев хоёр уулзаһан байгаа. Тэдэнэр нэгэ полкын зэргэдэ удаан ябаһан юм. Эрид лэ тэрэ сагта снайпер Жамбал Тулаев мэргэн буудалгаараа суурхажа эхилһэн гэхэ.

— Ходо уулзагша бэлэйбди, гэртэһээ абаһан бэшэгүүдээ уншалсахабди, һонин лэ һэн даа,—гэжэ мүнөө Ананий Игнатьевич хөөрэнэ.—Алдар солотой болоһоншье хадаа, урилган даруу зантай, ехэл зохид хүн һэн. Дайнай һүүлээр Улаан-Үдэдөө хэдэ дахин уулзаа бэлэйбди.

Нэгэтэ добтолгын үедэ сэрэгшэ Гинеев шархатажа, госпитальдо ороһон байгаа. Эдэгэжэ бусахадаа өөрынгөө полкдо тудажа шадаагүй. Хайрата нүхэртэйгөө хахасабашье, Жамбал Тулаев тухай һураг суу алишье фронтдо ябахадаа дуулажа, баясажа ябагша һэн.

1943 он хүрэжэ ерэбэ. Ананий Гинеев Шимск, Новгород, Псков, Порхов болон бусад городуудые сүлөөлэлсэбэ.

— Ябаһан, гаталһан газараа хэмжэхэ аргатай һаа даа,— гээд Ананий Игнатьевич һанаа алдана.

Байгал далайн загаһашан олон мүрэнүүдэй тоодо Двина, Висла, Одер мүрэнүүдые гаталаа, аха дүү Литва, Латвиин газарнуудые сүлөөлэлсэжэ, фашистнуудай Курляндска бүлэглэлые үгы хэлсээ. Курляндска байлдаанда дайсанай 30 дивизи үгы хэгдэһэн, бэеэ тушааһан байна.

...1945 оной апрелиин 25. Дайсанай эшээн байһан Берлин дээгүүр хара утаан бушхаа һэн. Энэ үдэр хадаа хүн түрэлтэнэй түүхэдэ батаар оронхой. Энэ үдэр Берлиндэ добтолго эхилээ бшуу. Дайсанай уурхай руу добтологшодой түрүү зэргэдэ Кутузовай орденто 150-дахи дивизиин сэрэгшэ сержант Ананий Гинеев ябалсаа. Апрелиин 30-да совет сэрэгшэд байлдаагаа дайсанай түбэй үйлсэнүүдтэ эхилбэ.

— Манай батальон добтологшодой толгойдо ябалсажа, рейхстаг эзэлхэ зорилго дүүргэлсэһэн байгаа,— гэжэ хуушанай сэрэгшэ хөөрэнэ.—Батальоноймнай командир капитан Неустроев һэн.

Майн хоёрто капитан Неустроевой нэрэ бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болоо. Капитан Неустроевой батальоной тагнуулшад Кантария Егоров хоёр майн нэгэнэй һүни (тиихэдэ һүни. үдэрыешье илгаруулхаар бэшэ һэн даа) рейхстаг дээрэ Улаан туг намилзуулаа бэлэй. Гинеев саашань иигэжэ хөөрэнэ:

— Улаан тугай үргэгдэбэшье, рейхстагай түлөө байлдаан заахашье замхаагүй...

Майн хоёрой үглөөгүүр Неустроевой батальонойхид шатажа байһан рейхстагай доодо дабхарта тулалдаба. Таһалга, хэрэлсы, дабхар бүхэнэй түлөө шуһата тулалдаан болоһон байна.

— Һүүлэй һүүлдэ бидэнэр фашистнуудые булад хаалгатай подвал уруу шахан оруулаа һэлди. Хаалтыень динамидаар дэлбэлжэ, тэндэнь гранатануудаар нюдэхэдэмнай. сагаан бүд үргэжэ мянгаад хүн бэеэ тушааһан юм...

Майн юһэн. Илалта. Тиргартенай дэргэдэ капитан Неустроевой батальон жагсаагдаба. 150-дахи дивизиин командир генерал Шатиловтай, полкын командир подполковник Зинченкэтэй хамта хэдэн генералнууд ерэбэ. Капитан Неустроев батальондоо «Сэхэ жагсагты» гэһэн захиралта үгөөд, гараа духадаа тулгаад, генералнууд тээшэ алхалан ошобо. Рапорт үгэжэ эхилхэдэнь, генерал Шатилов залуухан капитаниие тэбэрин таалаа бэлэй. Тиргартен дээгүүр «ураа» хашхараан зэдэлээ һэн.

— Иигэжэ рейхстагые эзэлэлсээд, гэртээ бусаа бэлэйб,—гэжэ Гинеев хэлэнэ.—Удангүй, түрүүшын ээлжээндэ (бусадтаа орходоо яһала наһатай ябааб) Россидаа ерээ һэм. Тиигээд гэртээ...

— Эхэ оронойнгоо, түрэл Буряадайнгаа түлөө, дайнда унаһан хани нүхэдэйнгөө түлөө ами бэеэ хайрлангүй тулалдажа, дайсанай уурхайда хүрэхэ шададтай байһандаа баярлагшаб.—гэжэ миһэд гэхэдэнь, баатаршалгыень дахин гэршэлһэндэл, үбсүүндэнь «Улаан Одоной», «Алдар Солын» орденууд, олон медальнуудынь ханхинаад абана.

— Нютагһаа би гансаараа Берлин хүрөө бэшэб...

• • •

Ананий Игнатьевич сонхоороо хаража, үйлсэ алгад байһан гэр тээшэ зааба:

— Сэрэн хүршэмни баһа Берлин хүрэһэн юм. Ошохомнай гү? Теэд гэртээ гээшэ гү даа: һаалчин фермэдэ тэжээл буйлуулдаг хүн юм...

Манай золдо Сэрэн Мансыч Илыгеев гэртээ ерэһэн байба.

— Юун гэжэ хөөрэхэбиб? Энэ үнгэрэгшэ дайн тухай дахин һанахашье дуран хүрэгшэгүй. Теэд ургажа ябаа залуушуул гараһан, гаталһан зам тухаймнай дууһыень мэдэхэл ёһотой бшуу.

Сэрэн Мансычай дайшалхы зам алдарта Сталинградһаа эхилээ юм. 1942 оной июль. Бомбын тэһэрээн, үхэр буугай нэерээн. Сталинградые хамгаалагшадтай хамта дайлалдахаяа Сибириин худэр хүбүүдһээ бүридэһэн дивизи ерээ һэн. Тэдэнэр фронт ерэхэтэйгээ зэргэ ябуул дундаа байлдаанда ороо бэлэй.

Сэрэн Илыгеев 1943 оной февралиин эхин бэгаар фашистнуудые Сталинградта бута сохилсоод, Баруун зүг уруу дабшаба. Байлдаанай утаан, дариин гал соогуур ябажа, Украина, Белоруссиие сүлөөлэлсэбэ.

Ахалагша сержант Илыгеев артиллерийскэ полкын связистнуудай отделениин командир ябаһан юм. Байлдаанай түлэг дунда артиллериин сэрэгшэдэй ба буудалгые заан үгэгшэдэй хоорондо найдамтай хэлхеэ холбоо байгуулха гээшэ ямар харюусалгатай хэрэг байгааб! Ахалагша сержант Илыгеевэй алба хэжэ ябаһан гвардейскэ 118 артполк Берлиндэ добтолон оролгодо хабаадажа, шалгарһан түүхэтэй.

Рейхстагай ханада буряад хүбүүнэй һиилэһэн нэрэ, обог ажыгаа һэн... Бидэнэр Сэрэн Мансычай шагналай үнэмшэлгэнүүдые иранабди: «Улаан Одоной» орден, «Алдар Солын» гурбадахи, хоёрдохи шатын орденууд. «Сталинградые хамгаалгын түлөө», «Варшавые сүлөөлһэнэй түлөө», «Берлиниие абаһанай түлөө» болон бусад медальнууд...

• • •

Дайн дажар дүүрэһээр хори гаран жэл үнгэрөө. Гэртээ бусаһан сэрэгшэд таряа ургуулна, малаа үсхэнэ, загаһа барина... Тэдэнэй энгэртэ орден, медальнуудыень үдэр бүри харахагүйт. Харин ямар нэгэ ехэ һайндэрэйл болоходо алтан, мүнгэн хайрануудай яларшахада, нютагайхидайнгаа алдарта замые, хүби заяае ойндоо оруулхаш... Теэд бидэнэр дайн тухай, дайнда унаһан эсэгэнэр, аханар тухайгаа хэзээшье мартанагүйбди, огто мартахагүйбди.

...Корсаково тосхондо боро хараан буунхай. Хүшөөгэй дэргэдэ хүн зогсоно.

К. ИЛЬИН.

Байгал-Худара— Улаан-Үдэ.

ХҮНДЭТЭЙГӨӨР ҮДЭШЭБЭ

Ленинэй орденто республикын суута малшан Юмжит Намжиловна Дамбаева аяар 1932 онһоо хойшо һаалишанаар хүдэлжэ ябаа юм. Баян дүй дүршэлтэй болоһон энэ һаалишан хэды үндэр наһатай болобошье, залуушуулда мүхөөгөө заашье үгтөөгүй. Хэжэнгын аймагай бүхы һаалишадые илаад лэ байдаг һэн. Хүдэлмэриин наһанһаа хэтэрһээр хэдэн жэл болоо. Тиигэбэшье хүдэлһөөр лэ ябаа.

Мэнэ һая Хэжэнгын совхозой бүхы һаалишад түб һууринайнгаа клубта сугларжа. баяр ёһололой оршон байдалда эгэшэ нүхэрөө. урданай һаалишан, коммунист Юмжит Намжиловнае ехэ амаралтадань үдэшэбэ. Иимэ ушартай дапарамдуулан, совхозой парткомой секретарь нүхэр Санжимитыпов үнэн зүрхэнэй хани халуун үгэ хэлэһэн, тэдэндэ зол жаргал хүсэһэн байна. Тэрэниие Хэжэнгын дунда һургуулиин пионернүүд мүн лэ юрөөлэй үгэнүүдые хэлэн амаршалһан байха юм. Ажахын директор нүхэр Ралзаев турасхаалай бэлэг барюулба.

Нүхэр Дамбаеватай нэгэн хамта совхозой һаалишад Бадма Жамсарановна Аюрова, Цыбикмит Рыгзеновна Рыгзенова гэгшэдые мүн пенсидэ үдэшэбэ. Үни удаан жэлнүүдтэ малшан ябаһан эдэ хүгшэдтэ магтаал соло хүүдажа, бэлэг сэлэг барюулһан байна. Эдэ һаалишад булталаа Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

П. ЖАЛСАНОВ.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮД

ТУҺАЛАМЖА ХЭРЭГТЭЙ

Загаһата нютагта гурба мянгаад зон ажаһууна. Эдэнэрэй олонхинь хонишод, механизаторнууд ба барилгашад болоно. Зүгөөр энэ тосхоной зоной элүүр энхэ байдал хангаха хэрэг тон һулаар табигданхай. Иимэ ехэ тосхондо багахан фельдшерскэ пункт бии. Али нэгэнэй гэнтын түргэн үбшэндэ дайрагдабал, түс тосхонһоо 15 модоной газарта байдаг Хүртэйн леспромхозой участково больницада абаашадаг.

Хэрбээ һүниин сагта хүнэй үбшэлбэл, эндэмнай машинашье олдохогүй, зоболонгынь ехэ даа.

Хүн зоной элүүрые хамгаалха хэрэгтэ Хэжэнгын аймагай болон республикын медицинын эмхи зургаанууд анхарал багатайгаар хандадаг ха гэжэ манай Загаһата тосхоной байдал дээрэһээ һанамаар.

Һаяхан манай тосхондо түб буусатай Загаһатын хонин ажалай совхоз бии болгогдобо. Тосхондо шэнэ больница бариха тушаа совхозой хүтэлбэрилэгшэд асуудал эрид табижа, энэ хэрэгтэ совхозойшье зүгһөө бодото туһаламжа үзүүлхэ бээз. Тиихэдэ Буряадай республикын Элүүрые хамгаалгын министерство хэдэ мянган зонтой Загаһата тосхондо өөрын сагаар амбулатори нээхэ. түргэн туһаламжын автомашина үгэхэ талаар тодорхой хэмжээ абаг лэ гэжэ онсолон һануулха шухала.

З. ЧИМИТОВ
Хэжэнгын аймагай Загаһата тосхондо ажаһуугша.

УНЖАГАЙРҺАН БАРИЛГА

Хориин аймагай түб тосхондохи үхибүүдэй тоо жэлһээ жэлдэ олошорно. Эндэ дунда, найман жэлэй һургуулинууд бии. Модоор баригдаһан дунда һургуулиин байшан гушаад оной үедэ ашаглалгада үгтэһэн. Тэрэ сагһаа хойшо мүнөө хүрэтэр мүртэй һайнаар заһагдаа. Һэльбэгдээгүй, хуушаржа, дулаагаа барихаяа болишоһон юм.

Һурагшадай тоо олошоржо, һургуулиин байшан багадана, аргынь оложо ядахадаа, хэдэн олон бишыхан гэрнүүдтэ хэшээлнүүд үнгэргэгдэнэ. Энэ тон таагүй, зохид бэшэ.

Теэд эндэ 500 һурагшадай һураха гурбан дабхар шулуун гэрые СМУ-гай хүдэлмэришэдэй барижа эхилхэдэ, түрэлхид, багшанар, үхибүүд угаа ехээр баярлаһан юм. Һургуулиин энэ байшан баригдажа эхилһээр хоёр жэлһээ үлэжэ байбашье, һүүлэй үедэ магтамаар, һайшаамаар юумэн хэгдэхэеэ болинхой. Саашадаа иигэжэ хүдэлбэл, энэ барилга һаяар дүүргэгдэхэгүй. Энээн тушаа шамдуухан хэмжээн юундэ абтанагүй гээшэб? Али хэдэн жэл соо баригдаха түсэбтэй байгаа юм гү?

Хэнэйшье мэдэһээр, гоё һайхан, һаруул сэбэр һургуулиин байшанда ургажа ябаа үхибүүд һураха, хүмүүжэхэ зэргэтэй. Эндэхи зургаанууд һургуули тухай гоё гоё тогтоолнуудые гаргадаг. Тэдэнэй ямаршье үрэ дүн харуулангүй үлэдэгынь гэмшэлтэй. Аймагай эмхи зургаанууд, хүтэлбэрилэгшэд һургуули тухай һанаагаа табилсадаг, дутуу дундыень усадхуулхын хойноһоо оролдодог. ябалаг болоо һаань, һургуулиин ажал хүдэлмэриин бүришье һайжархань дамжаггүй байгаа.

Ц. ТОКТОХОЕВ.

АЖАЛЫНЬ ХҮНГЭДХЭГДӨӨ

Хёлгын леспромхозой модошодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Г. Ф. Фоминай даадаг бригада эрхимлэнэ. Долоон хүнһөө бүридэһэн энэ бригада даабаряа үдэр бүхэндэ 110 процентһээ доошо бэшээр дүүргэдэг.

Түс бригада модо хюрөөдэжэ ябталдаг даабаритай. Һаяхан эндэ хоёр электро-хюроо абтаа. Хоёр хюрөөтөөр 84 кубометр модо отолхын орондо 90—100 гаран кубометр хюрөөдэнэ.

П. АЮШЕЕВ.

Бэшүүр.

ҺУРАГШАД—МАЛШАДТА

Совет Армиин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулжа, нютагайнгаа худоо малшадта ошожо, уран һайханай номуудые бэлэглээ гэһэн эрхим һурагша Вера Сороковиковагай дурадхалые Түнхэнэй Толтын дунда һургуулиин 7-дохи «а» классай һурагшад халуунаар дэмжээ. Суглаанай һүүлээр тэдэнэр Саян уулын хормойдо оршодог түрэл «Восточные Саяны» колхозойнгоо Хуурай-Һубагай фермын малшадта ошожо, 30 гаран номуудые бэлэглээ.

Фермые даагша нүхэр Лыгденов, түрүү һаалишан Н. Д. Молокова, тэжээл буйлуулагша нүхэр Анхыев болон бусад сүлөөтэй сагаа һониноор үнгэргэхэ аргатай болобобди гэлдэн, үхибүүдэй ном бэлэгүүдые ехэ хүндэтэйгөөр абажа, һайнаар һурахыень, ажалша бэрхэ хүнүүд болохыень юрөөбэ.

Һүүлээрнь һурагшад малшадта диафильмүүдые харуулжа урмашуулаа.

Б. БИРБАЕВ

ХОРИДО

БАЙГААЛИ ХАМГААЛАГШАДАЙ ЗҮБЛӨӨН

Һаяхан Хори тосхондо байгаали хамгаалагшадай аймагай зүблөөн болобо.

Хориин хүбшэлэ холимог һайхан модод, элдэб үлир жэмэс ургадаг, мүн үнэтэ ан гүрөөл, буга, хандагай, хабарга, болон тахай гэхэ мэтэ ангууд амидарда.

Гадна түнгалаг арюухан уһатай аршаан булагууд олон. Эдэ байгаалиин баялигые зүбөөр ашаглажа, хүн зоной аша туһада хэрэглэхэ тухай зүблөөн дээрэ хөөрэлдөөн болоо. Мүн олониитые байгаали хамгаалгада олоор, эдэбхитэйгээр хабаадуулха шухала гэлсээ.

СОЁЛШОД ЗҮБШЭБЭ

Мүн эндэ культурын таһагай хүдэлмэрилэгшэдэй аймагай зүблөөн болобо. Зүблөөн дээрэ үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд, саашанхи зорилгонууд тухай аймагай соёлой таһагые даагша П. С. Хамарханов, киносетиин директор И. Н. Давыдов гэгшэд элидхэлнүүдые хээ.

Түс зүблөөн дээрэ РСФСР-эй габьяата киномеханик Н. Соболева соёлшод болон киносетиин хүдэлмэрилэгшэдые хоорондоо нягта холбоотойгоор хүдэлхыень уряалба.

Эндэ сугларагшад клуб болон библиотекын хүдэлмэриие шадабаритайгаар, һонирхолтойгоор табиха, зондо кино һайнаар харуулха гэлсэбэ.

АРАДАЙ ХИНАГШАДАЙ АЖАЛ

Һаяхан аймагай арадай хиналтын комитет (түрүүлэгшэнь Г. С. Санжиев) партиийна, советскэ болон ажахын эдэбхитэдые совхозуудай отделени бүхэндэ гаргаба. Жэшээлхэдэ, Аниагай совхозоор КПСС-эй райкомой инструктор Р. Цымпилов, «Шэнэ Үдэ» газетын худоо ажахын таһагые даагша Г. Михайлов, урэһэнэй лабораториие даагша Н. Коровина болон бусад хамта табан эдэбхитэд ябаа.

Эдэнэр совхозуудай отделенинүүдэй хабарай таригын хүдэлмэридэ хэр бэлэдхэжэ байһые ургэлжэдэнь шалгажа үзөө.

Ж. БАДМАЕВ.

ТУРУУТА АНГУУДАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ

Үбэлэй һүүлшын һара—февраль барагдаха дүтэлөө. Манай республикада саһан хаа хаанагүй ехээр оронхой. Байгша үбэл Баргажанай болон Хориин аймагуудта ехэнхидээ 40 гаран градус хүйтэн болоо. Февралиин 22-то үдэрэй утань 10 час болоо. Мүнөө үедэ һүниндөө хүйтэншье һаа, үдэртөө игаана, наруули газарта саһан шэмээлтэжэ захалаа.

Ой соо саһан улам нягтаржа, зэрлиг ан болон шубуудай ябахада, эдихэ хоолоо бэдэрхэдэнь бэрхэтэй болобо. Туруута ан—хабарга, гүрөөһэн, бодон гахай, зэрлиг оро, буга болон хандагайнууд гүнзэгы саһан, шэмэрүүн жабарта туугдажа, эдихэ хоолоо бэдэрэн түгэнинэлнэд. Тэдэнние арьяатан—зантахи (зээгэн), шэлүүһэн, шононууд барижа эдидэг, «хоёр хүлтэй дайсад» — браконьернууд намнадаг, буудадаг байна.

Хабарга Буряад нютагай туруута ангуудай эгээл бишыхан амитаниинь. Тэрэнэй амидын шэгнүүр 15—20 килограмм болодог. Тэрэ эбэргүй. Эрэ хабарга дээдэ үргэндөө нарин, 5 сантиметр ута һоёотой. Хабарга һүүлтэй юм. Тиимэһээ бусад туруутадһаа онсогоороо илгаатай.

Хабаргын орооон декабриин эхеэр эхилдэг. Азарга хабарганууд орооноойнгоо үедэ хурса һоёонуудаараа хадаралдадаг, шуһаа адхадаг. Үбэлдөө хабарганууд нюргандаа, хажуу бэедээ сайбар түхэреэн толбонуудтай. Хабарга шулуутай, байса хабсагайтай газарта байрлана. Гүнзэгы саһанай унахада, эдихэ юумэ бэдэржэ тулидаг. Үбэлдөө шулуунда нялдажа ургадаг хаг хүбхэн болон хагдаар хооллодог, мүн тэрэнгиин, нарһанай, хушын мүшэр эдидэг.

Хабсагайтай газараар гүйхэдэнь хурса туруунуудынь, хойто ута хүлнүүдынь ехээр туһалдаг. Хондолойнь сээжэһээ 10 сантиметр үндэр. Хүйтэн үдэрнүүдтэ холуур ябадаггүй, олоороо һүрэглэдэггүй. Саһа хонхойлгоод, нэгэл газарта хэбтэшэдэг, нэгэл газарта хоргооһолдог. Зундаа хабаргын байрладаг хабсагайгаар ябахада, хэдэн жэлэйнь хоргооһон яар ябта хэбтэдэг. Зантахи, шэлүүһэн гэхэ мэтын арьяатад хабаргын амаржа хэбтэхэдэ, гансал маряажа баридаг, юуб гэхэдэ, намнажа хүсэдэггүй ха юм.

Баунтын, Захааминай болон Зэдын аймагуудта хабарга олоороо амидардаг.

Зэрлиг оронууд үбэлдөө сайбар боро үнгэтэй байдаг. Эрэ оронууд февраль һарада, харин эмэ оронуудынь майн һүүлээр эбэрнүүдээ унагаадаг. Тэдэнь уһамсаараа шэнээр ургажа эхилдэг, сентябриин эхеэр хатажа яһан болодог. Орын үбэлэй хоол гэхэдэ сагаан хүбхэн, шулуунай хаг болон хуша, хасууринуудта ургадаг барбагар хүбхэн. Түхэреэн, хабтагар туруунуудаараа гүнзэгы саһа малтажа, хоол бэдэрдэг. Сагаан хүбхэнтэй бэлшээри дахажа, хүбиинэ тайгада холуур ябуултадаг. Олоороо һүрэглэхэдөө тэдэ 20 — 30-аараа суглардаг. Гансал шэмэгүй хүбхэнгөөр хооллоһон амитад үбэлдөө дабһаар дутадаг, тиимэһээ унаһан яһан эбэр мэрэдэг, мүн саһан доро эшээлһэн элдэб хулганануудые барижа эдидэг. Зэрлиг оронууд Хойто-Байгалай, Баунтын, Баргажанай болон Ахын аймагуудта дайралдадаг байна.

Буга болон гүрөөһэд үбэлэйнгөө бэлшээридэ түрүүшын саһанаар, ноябриин тэнгээр ерэдэг. Зундаа тэдэ үндэр хадануудта, һарьдаг уулануудта байрладаг. Юуб гэхэдэ, тэндэнь һоно, боргооһоннье үсөөн, эдеэлсэ һайнтай байдаг гэнэ.

Гүрөөһэд 5 — 10-аараа, буганууд 3—5-аараа һүрэглэдэг. Бутанууд саһа багатай маилануudһаа модо отолһон ойн соорхойнуудта үдэшэ үглөөнь гаража, хагда, залуу уляаһанай, хуһануудай мүшэрнүүдые эдидэг. Үдэртөө харагдаса һайнтай хадын бооргёор гү, али хадын нюрганда ошожо хибэдэһээ хибэжэ хэбтэдэг юм. Һүниндөө сабшалан дээрэ бэлшэдэг, хорёолһон һүридэ орожо, үбһэ эдидэг. Олон бугануud 10-аад алха ута һүрине 2—3 хоног соо эбэрнүүдээрээ һолижо унагажархидаг, гэшхэдэг. Бугын гэшхэһэн үбһэ мал дурагүйгөөр эдидэг байха юм.

Гүрөөһэд айлда дутэшэг, таряалан тойроожо байрладаг. Тэдэ унаһан ороохо таряалай хоолос түүжэ ябадаг байна.

Гүрөөһэд бороложотой ойн һудалнуudта, эдеэлсэтэй сабшалангай хажуугаар олоороо сугларадаг. Тингээд үдэртөө ехэнхи сагаа бэлшэжэ үнгэргэдэг, һүниндөө хэбтэжэ амардаг. Үбэлэй хүйтэндэ удаан хэбтэжэ тэсэнгүй, 2—3 час хэбтээд лэ бодожо ябаха, бэлшэхэ баатай болоно. Газарта хүрэтэр саһа малтажа хонхойлгоод хэбтэдэг. Гүнзэгы саһан соо хэбтэһэн гүрөөһэ обёоржо харахын аргагүй юм. 15—20-ёод алха дүтэлхэдэ, амаржа хэбтэһэн гүрөөһэн ангуушанай ябахые дуулаад, саһан соохоо гэнтэ харайн бодоод, гүйжэ арилшадаг.

Гүрөөһэн, буга, хандагайнууд үбэлдөө дабһаар дутажа зободог. Тиимэһээ дабһа бэдэржэ, хүрэшэһэн хужартай хүрьһэ мэрэдэг, голнуudай эхиндэ халидаг тошон долёохо дуратай юм. Үбэлэй хагсуу саг үнгэргэжэ, хабарай дулаан болохые хүлеэһэн ангуudые хамгаалха гэшэ бүгэдэ ниитын анхарал болоно.

Саһанда хаагдаһан ангуudые намнаха, хюдаха этэгээдүүд али олон дайралдадаг. Эдэнэр байгаалиин баялигай дайсан, агнуурай хуули эбдэгшэд мүн.

Гүрэнэй агнуурай жасада хохидол ушаруулдаг браконьернуudые шангаар хэһээжэ, ехэ яла ашаад, буу болон элдэб зэбсэгүүдыень хинаа һаа, байгаалиие гамгүйгөөр тоногшолой тоо үсөөрхэ һэн.

М. ГЫЛЫКОВ.
биолог-охотовед

ҮБГЭН БААБАЙН ЮРӨӨЛ

Ерэн наһатай болоһон хүнэй хараһан үзэһэн юумэн олон ааб даа. Энэ үбгэжөөл ородой түрүүшын революци тухай дуулаһан, Агуу ехэ Октябриин ошоной сасаржа, оронойнгоо арад зондо жаргал асарһаниие һайса мэдэһэн, ооройшье нютагтаа хамтын ажал эмхидхэлсэһэн байха.

Галсан Нимаевичые үнинэй эдэбхитэн гэжэ Худанай совхозой ажалшад һайса мэдэдэг. Толгойгоо бууралтаһан энэ үбгэжөөл анхан нютагтаа артель коммунын эмхидхэгдэжэ байһаниие мүнөөнэй залуушуулда анхаралтайгаар хөөрэжэ ябадаг. Тэрэ түрүүшын тракторай бии болоһонһоо хойшо хүдөө тосхондоо болоһон хубилалтые нюдөөрөө хаража, бэеэрээ үзэжэ ябаһан хадаа һайн һайхан юрөөл табина.

— Нютагаймнай хүнүүд жаргалтай сагта ажаһуужа байнат. Ажахыгаа хүгжөөгты, баян болгогты. Һанаһанаа бүтээхэ, һарбайһандаа хүрэхэ сагтнай энэл гэшэ,—гэжэ үбгэн баабай уулзаһан хүндэ хөөрэжэ һуудаг.

Зураг дээрэ: ерэн наһанай дабаан дээрэ гараһан Г. Н. Гармаев нютагайнгаа хүнүүдтэй хөөрэлдэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ҺОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГА

Совет Армиин алдарта 50 жэлэй ойдо зорюулжа Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй хүтэлбэрилэгшэд заводойнгоо соёлой ордондо һонирхолтой уулзалта эмхидхэһэн байна.

Энэ уулзалгада Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшад, ажалай түрүүшүүл уригдаһан байгаа. Запасай подполковник, мүнөө профсоюзай заводской комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Ф. А. Абагаев сугларагшадые хүндын столдо урижа, алдарта һайндэрөөр дашарамдуулан амаршалаад, хүндэлэгдэнуудые үргэхыень дурадхаба.

Удаань ДОСААФ-ай заводской комитедэй түрүүлэгшэ, урдын майор В. И. Фукалов, летчик ябаһан Максименко болон Бондаренко, Уфимцев, мүн бусадшье нүхэдэй дайшалхы жэлнүүд тухай һонирхолтойгоор дурсан хөөрэжэ байхадаа забһартань. «Эсэгэ ороной Агуу ехэ»... гэжэ кинофильм харуулагдаа.

Д. ДАРМАЕВ.

КИНОФЕСТИВАЛЬ

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй алдарта 50 жэлэй ойдо зорюулан, аймагай киносетиин хүдэлмэрилэгшэд «Радуга» кинотеатрта кинофестиваль эмхидхэһэн байна.

Тэрэнэй нээгдэһэн түрүүшын үдэр граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсагшад, Совет Армиин зэргэдэ жагсахаяа байһан залуушуул, мүн аймагай түбэй, Нарһатын совхозой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад олоороо сугларaa.

Тэдэнэртэ аймагай киносетиин директор нүхэр Саранин эхилһэн кинофестиваль тухай хөөрэжэ үгөө. Удаань Совет Армиин алдарта 50 жэлэй ой тухай аймагай военком нүхэр Дугаров үгэ хэлээ.

Дайшалхы жэлнүүдэй үе тухай урдань партизан ябаһан Чебунин, финскэ дайнда хабаадалсаһан Нисэнтын совхозой бухгалтер Зуев болон запасай офицернууд Таушканов, Жданов гэгшэд һонирхолтой үгэнүүдые хэлээ.

Һүүлээрнь «Аврорын залп» гэһэн кинофильм харуулагдаа.

В. БАЙБОРОДИН
Яруна.

ҺАЙНДЭРЫЕ ҮДЭШЭЛГЭ

Хяагтын аймгүйсэдкомой соёлой таһаг Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй алдарта 50 жэлэй ойн һайндэрые бэлэдхэл һайнтайгаар үдэшэбэ. Жэшээлхэдэ, аймагай түб, Хяагта хотын «Темп» гэжэ кинотеатрта дайшалхы сагуудай үе харуулһан уран һайханай кинофильмүүдэй фестиваль үнгэргөө.

Гадна эндэ, аймагай түбэй библиотекын уншалгын зал соо һайндэртэ зорюулагдаһан, «Эсэгэ ороноо 50 жэл соо сахилга» гэһэн гаршаг доро тусхай выставкэ эмхидхэгдээ.

Мүн соёлой байшанда граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадалсагшад мүнөөнэй сэрэгшэдтэй, Хяагта хотын залуу үетэнтэй уулзажа, һонирхолтой үдэшэ үнгэргэһэн байна.

А. НИМАЕВ.

ФЕРМЭНҮҮДТЭ АЙЛШАЛБА

Совет Армиин 50 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулжа саныи аяншалгада гараһан Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй залуушуул һаяхан Тарбагатай тосхон хүрэбэ. Тэдэнэр соёлой байшан соо уулзалга эмхидхэбэ. Уулзалта дээрэ ЛВРЗ-гэй комсомолой комитедэй секретариин орлогшо Владимир Бодров заводойнгоо ажал хэрэгүүд тухай, Совет Армиин сэрэгшэ Владимир Ларионов СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй алдарта 50 жэл тухай һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Удаань Борис Шагдаров түрүүтэй саныи аяншалгада хабаадагшад һонирхолтой концерт харуулаа.

Аяншалгада хабаадагшад Тарбагатай ерэхэ замдаа Сэлэнгэ һуурин хүрэжэ, урдын партизануудтай уулзаһан, мүн тэндэхи нютагай зониие концерт наадаараа һонирхуулһан байгаа.

Саныи аяншалгада хабаадагшад Тарбагатайда хоноһонойнгоо үглөөдэрынь «Маяк» колхозой малай фермэнүүдтэ хүрөө.

Л. ТАРХАЕВ.

ЭДИР САНАШАДАЙ УРИЛДААН

Совет Армиин 50 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулжа, манай республикын сэрэгэй комиссариат болон спортсовет армида алба хэхэ эдир хүбүүдэй дунда санаар урилдаагын мүрысөө эмхидхэһэн байна. Тэрээндэ республикын аймагуудай олохон түлөөлэгшэд хабаадалсаа.

Хоёр үдэр соо үргэлжэлһэн шанга тэмсэлэй удаа Улаан-Үдын Железнодорожно районой түлөөлэгшэд нэгэдэхи бүлэг соо эрхимлэһэн байна. Тиихэдэ аймагуудай хоёрдохи бүлэгтэ Бэшүүрэй санашад түрүү һуурида гараа.

Мүрысөөндэ шалгарагшад дамжуулгын кубок, диплом болон үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаба.

О. ЦЫБИКОВ.

Эвенк урашуулай б... лан-ковернууд болон ... годон гуталнууд сууж... үнинэй. Ажаһуудалай ... дые хангаха Баунтын ... бинат дурсагдагша ... олоор гаргажа, ганса... соогоо бэшэ, мүн он... абтаһан захилнуудые ... болоо. Гэбэшье эндэ ... ори ганса оёдолшон А. ... ва ажаллана. Энэ нүх... жа эхилһээр үнинэй, ... гэжэһэн оёдолшон. ... Пантелеймоновна ... эвенк урлалгада ... һургаха дуратай, нари... хэ гартай эхэнэр юм.

Зураг дээрэ: нүхэр ... улова ажалдаа.

В. ЧУНАВЛЕВОЙ ...

БАСКЕТБОЛ

ТЭМСЭЛ ... ҮРГЭЛЖЭЛҺ...

Улаан-Үдын спорт... соо Сибирь болон ... зүгэй түрүү һуури... түлөө «Буревестник» ... спортсменүүдэй дун... болоор мүрысөөнүү... байнхай.

Мүрысөөнүүдэй ... үдэр Эрхүү, Хабаро... нуудай эрэшүүлэй, ... дэй командануud ... дунда болоһон наада... нирхолтой байба. ... минута соо үргэлжэл... лэй удаа хоёр хоты... нуудэй команда 47:... гоор тэнсээд байгаа... нэмэлтэ сагай үгтэ... ровскын басагад 65... гоор шүүбэ.

Мүн энэл хоёр ... шуул 40 минута со... нэйнгээ удаа 48:48 ... наадаяа түгэсхэбэ. ... нута нэмэлтэ сагай... Хабаровскын баскет... тэдэнээ 56:51 тоото... жэ шадаба. Дурсагд... минутын туршада ... хотын түлөөлэгшэд... бак, А. Столбин, В. ... болон Н. Пятышин ... мар бэрхэ добтолго... жэ, командадаа илаа... байгаа. Тиихэдэ Х... эхэнэрнүүдэй коман... лэгшэ Н. Дульман ... 13 очко абаһан бай...

Н. Н...

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

Революциин ашаар мүндэлэн бии болоһон арми

ВАРШАВА. (ТАСС). Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 50 жэлэй ойе һайндэрлэлгэ тухай Москваһаа мэдээсэлнүүдые дамжуулха зуураа, Москвада болоһон баярай суглаан дээрэ СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал А. А. Гречкын хэһэн элидхэлэй дэлгэрэнгы удхые Польшын газетэнүүд толилоо. «Революциин ашаар мүндэлэн бии болоһон арми илагдашагүй» гээд «Трибуна люду» гаршагтаа бэшэнэ. «Совет Арми арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай найдамтай түшэг мүн. СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэй бата нэгэдэлтэй байха гэшэ манай саашанхи түйлалтануудай найдабари болоно гэжэ бидэнэр тоолонобди» гээд «Глос працы» газетэ онсолон тэмдэглэнэ. «Эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай, социализмын армиин 50 жэлэй ой» гэһэн гаршаг доро баярай суглаан тухай мэдээсэлые «Жолнеж вольности» газетэ толилһон байна.

КОПЕНГАГЕН. (ТАСС). Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо болоһон баярай суглаан дээрэ СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал А. А. Гречкын хэһэн элидхэлэй удхые Даниин «Ланд ог Фольк» газетэ толилоо. Совет сэрэгшэд Варшавска договорто ородог оронуудай арминуудай сэрэгшэдтэй хамта социализмын лагериин нангин хилэнүүдые һэримжэтэйгээр хамгаална гэһэн үгэнүүдые газетэ тусгаар онгаруулжа барлаа.

БЕЛГРАД. (ТАСС). Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдажа Москвада болоһон баярай заседани ба СССР-эй Оборонын министр Маршал А. А. Гречкын элидхэл тухай мэдээсэлнүүдые Югославиин хэблэл эли газарнуудтаа толилоо.

«Борба» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Совет Арми түрүүшын пролетарска гүрэниие хамгаалхын тулада граждан дайнай үдэрнүүдтэ байгуулагдаа. Энэ арми Германиин фашизмда эсэргүү тэмсэлэй үедэ бүри хатуужаа».

СССР-эй Оборонын министр А. А. Гречкын элидхэл тушаа бэшэхэдээ «Борба» иигэжэ заана: «Энэ хадаа Совет Армиин 50 жэл соо ябажа гараһан баатарлиг зам, тэрэнэй ба зэбсэгүүдэйнь үльгэр домогто ороһон түрүүшын пулемётно тачанкануудһаа мүнөөнэй түби хоорондын ракетэнүүд хүрэтэр хүгжэһэн тухай рапорт болоно».

У Танай мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ДРВ-е бомбодолгоо болюулхыень Холбоото Штадуудые ООН-ой генеральна секретарь У Тан дахяад уряалаа. «Түрүүшын шухала алхам хэгдэхэ: ДРВ-е бомбодолго, тэрээндэ эсэргүү бусад сэрэгэй ябуулганууд болюулагдаха ёһотой, болюулагдажа шадагдахашье» гээд радио ба телевиденеэр мэдүүлгэ хэхэдээ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

«Вьетнамдахи дайн байлдаан уласхоорондын харилсаае бүри муу, шахардуу шанга болгоо» гээд У Тан заагаа. Вьетнамдахи тулалдаае саашаданъ үргэдхэбэл, «һүреэтэ муухай хойшолонгуудтай уршагта ушарнуудта хүргэжэ болохо». «Энэ дайн байлдаае болюулха саг тулажа ерээ» гээд тэрэ мэдүүлһэн байна.

ДРВ-дэ буудагдан унагаагдаба

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай Арадай армиин зенитчигүүд февралиин 23-да Ханойдо нэгэ американ самолёт буудажа унагаагаа гээд Вьетнамай информационно агентство мэдээсэнэ. Игеан провинциин агаарһаа хамгаалха частьнууд урда үдэрынь баһа нэгэ американ самолёт буудажа унагааһан байгаа.

Тиигэжэ ДРВ-дэ хамта дээрээ 2769 американ самолёт буудагдан унагаагдаба.

А. Папандреугай мэдүүлгэ

КОПЕНГАГЕН. (ТАСС). Сэрэгэй бүлэгтэ сэрэгэй ба экономическа туһаламжа США-гай үзүүлхэеэ болёо һаань, «Грециидахи демократи тон түргэнөөр, лан ехэ хохидолдо оронгүйгөөр һэргээгдэжэ болохо байна» гээд Грециин Центрэй союз гэжэ партиин удааридагшадай нэгэн Андреас Папандреу эндэ пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Хэрбээ США-гай туһаламжа үзүүлхэеэ болёогүй һаань, сэрэгэй бүлэг арадай шуһые адхаруулан, тэрэниие дарахын тулада американ буу зэбсэгые хэрэглэхэ байна гээд А. Папандреу онсолон тэмдэглээ.

Ээрхэг түримхэйшүүл зүблөө хэхээр һанаашална

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США вьетнам арадта эсэргүү ээрхэг түримхэй ябуулгын талаар тэрэнэй союзнигуудынь Австрали, Шэнэ-Зеланди, Урда Корей, Таиланд, Филиппин, Сайгоной туһамаршалай засаг түрые толгойлогшонор гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зэргэтэй түлөөлэгшэдэй зүблөө Шэнэ-Зеландида апрель һарада үнгэргэхөөр һанаашална.

СЕАТО гэжэ сэрэгэй бүлэглэлэй соведэй сесси апрелиин 2-то Веллингтондо (Шэнэ-Зеланди) нээгдэхэ юм. Энэ сессиин һүүлээр тус уулзалга тэрэ дороо болохо гээд гүрэнэй департаментын тусхай түшаалта хүнүүд мэдүүлээ.

США, Австрали ба Шэнэ-Зеландиһаа бүридэдэг АНЗЮС гэжэ нүгөөдэ сэрэгэй бүлэглэлдэ ородог оронуудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн мүн лэ энэ үедэ үнгэргэгдэхөөр багсаагдана.

США-гай сэрэгэй албанда залуушуул бүри олоор татагдахань

ВАШИНГТОН (ТАСС). Энэ жэлэй апрель һарада 48.000 эдир залуу хүбүүд сэрэгэй албанда татагдаха гээд США-гай оборонын министерство соносхоо. Энэ хадаа һүүлшын хоёр хахад жэлэй турша соо жэнхэни албанда залуушуулые эгээн лэ олоор татаһан ябадал болоно. Сэрэгэй албанда татагдаһан 48.000 залуушуулай 4 мянганиинь далайн-сэрэгэй пехотын корпусто үлэгшэ 44 мянганиинь армида алба хэхэ гээд Пентагоной түлөөлэгшэд мэдүүлээ.

Генералнуудай эрилтэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Урда Вьетнамда 525.000 хүнһөө бүридэһэн американ сэрэгүүд байха ёһотой гэжэ урда тээнь тогтоогдоһон юм. Харин энээнһээ гадна, үшөө 50—100 мянган хүниие нэмэжэ эльгээхэ тухай Сайгондохи американ сэрэгэй командовани США-гай правительствада эрилтэ хэхэ гэжэ байнхай. Энээн тухай «Нью-Йорк дейли ньюс» газетэ мэдээсэһэн байна.

Иимэ алхам хэхэ шухала байһан тухайда Урда Вьетнамдахи американ сэрэгүүдэй командалагша генерал Уэстморленд, Сайгон ерэһэн штабуудай начальнигуудай комитедэй түрүүлэгшэ генерал Уиллер тобшолол хэһэн байна.

Американ эскадра Сасэбо ерэбэ

ТОКИО. (ТАСС). США-гай долоодохи флодой корабльнуудай эскадра Японой Сасэбо портдо февралиин 23-най үдэшэ ерэжэ ороо. Эскадрань «Кирсадж» гэжэ авианосец ба 5 эсминецһээ бүридэнэ. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Вьетнамда эсэргүү дайшалхы ябуулгануудта эдэ корабльнууд хабаадалсадаг байна.

Порт Сасэбо Японой бусад олон портнууд шэнги Вьетнамдахи США-гай сэрэгүүдые дэмжэдэг американ флодой бааза болгогдонхой. Үһан доогуур ябадаг атомна онгосонууд эндэ ородог.

БОРБОЙ БӨӨ ЯАЖА ШУҺА УУГ...

(болоһон ушар)

Үе наһан соогоо захагүй олон хониндой мяха доторлоһон Борбой бөө обоогой дэргэдэ орбойходожо һууһан үбгэдэй атагад гэтэр бабанана.

Үбгэд, мүргэл зүб гү?—гэжэ тиин байтараа сад-няд дуугарба.

— Зөөб, зөөб!— гэжэ үбгэд харюусана.

Үһан халамгай болотороо һогтоһон бөө долоон тамгын тогоон соо шанагдажа, ууралтажа байһан хониной мяха харажархиба. Онигор уйтан нюдөөр мэтэр тиишэнь ялалзуулаад, хара шүлһөө һөөргэнь залгиһанай һүүлээр:

— Ээ, Барнааг, ерэл даа, наашаа!—гэжэ ооглобо.

Борбойн үгэ хүүрһээ гарадаггүй Барнааг бушуухан ойронь ерээд, гүринхатахаа забдаһан нохой мэтэ урдаһаань шарайбшалхатайгаа хамта:

— Яагааб, юун болооб, бөө найжа? Али архиһаа мэдүүлхэ болоо гүб?—гэжэ һаймһарангяар асууба.

— Хэн шамайе архиһаа мэдүүлхэ гээб? Үнөөхи мяханшни болохо болоо юм гү? Яагаа удаан бусалнаб? Борлуулаад лэ абыш саашань!—гэжэ бөө ганирба.

Обоо тахижа байһан үбгэдэй олонхинь удангүй һогтожо, өөр хоорондоо шашаха шалилдаханьшье улам гаараба. Хүһөө тайлгын түлэг дундаа хүхинэжэ байха үедэ Мухар-Хушуутын саанаһаа Баамхи баянай һүрэг олон үхэр малнууд һубарилдаһаар тэрэ улаабхижа байһан обоо тээшэнь хүшуурба. Борбой бөө һогтуушье һаа, үнөөхи тэрэ муу зантай, мүргэхэеэ һанадаг хара эреэн бухын мөөрэхые аяар холоһоо дуулаад, балбажа байһан мяхаа гүлдэгэд байтар залгижархиба. Мүлжэжэ дүүргээгүй хониной дала самса уруугаа үбэртэлжэрхёод, томо түйсэ саб шүүрэжэ абаад, дүтын нэгэ шугы тээшэ хүл мэдэг догшобо.

Айжа һүрдэшэһэн үбгэд ниишэ тиишээ таран гүйлдэбэ. Бахардаһан Барнааг бөөгэй хойноһоо ошобо. Саашадаа шадал тэнхээгээ һалаһан бөө Барнааг хоёр бургааһанай оёортохи бүшэмэг үрмэдэһэн соогуур хоргодобо. «Хайран архи мяхан хоёр талаар хосорбо» гэжэ хайрлажа хэбтэтэрынь, үнөөхи тэбэреэд асарһан архитай түйсэнь тархи оэдэнь сахилгаан мэтэ тэршэлбэ. Аахилжа хэбтэһэн Барнаагые һэмээхэнээр хараашалхадань, пэтэн ... дэй забһараар ялаж... шэдһөө ондоо юу... түүхэй нюдэндэнь т...

— Барнааг, архит... хаанаб?——гэжэ бөө... тоборхоноор һураба.

— Бү мэдэелши,... рээгүүр һарбатана... Барнааг тэрэ түйсые... бо. Мэтэр лэ түйсөөр... жэ һуутараа хахашо...

— Яагааб, юун б... хатуу гү?—гэжэ бөө...

— Хатууеньшье ... Харин нэгэ бага удх... Юундэшьеб даа даб... Барнааг.

— Тахилай архи ... тай байдаг юм гэжэ ... шамда! Халаг, үшөө ... наш даа. Үгэл даа ... жэ бөө тэрэ түйс... абаба.

Ехэ хомхойгоор уу... аман соонь нэгэ зөөл... солдобо. Борбой бөө ... нёлбожорхёод:

— Энэшни архи ... тугаар тайлганда гар...ноймнай шуһан шу... либ-гэлиб харасагааба...

— Бөө найжа, ... хүн аад, яажа энэ шу... Сээр нүгэлһөө айна... жэ Барнаагай ёгтол... уур сухалдаа манж... Борбой бөө иигэжэ ... юм гэхэ:

— Обсошье тах... мура бороо орохоёо...

М. ...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Хүдэлмэришэнэй столово» гэһэн түрүү бэшэг. «Табан жэлые болзорһоонь урид» гэһэн гаршаг доро информацинууд. СССР-эй профсоюзуудай съездэ зорюулагдаһан Д. Ринчиногой статья. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Мүрысөөн ба урмашуулга» гэһэн Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой парткомой секретарь А. Плюсниинэй статья. «Шэнэ технико—найдамтай гарта» гэһэн А. Ламброзогой статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Неонацис этэгээдүүдэй хорото ябуулгые усадхан заисуулха» гэһэн СССР-эй МИД-тэ болоһон пресс-конференци. Профсоюзуудай конференциин делегат тухай В. Озеровой зураглал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд. Нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд.

Редактор Ц. Ц. ЦИБ...

Манай адрес, телефо...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редак... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. ре... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секрет... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяй... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышл... строительства—61-35, советского строительства и б... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—... формации—34-05, общественная приёмная—56-... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Н-03376.